กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอบ้านนาเดิม ปี 2569

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำนำ

การวางแผนการพัฒนาการเกษตรในอดีตมักเป็นไปในลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในพื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนผ่านไปสู่ แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based Approach) ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจระบบนิเวศการเกษตรทั้งหมดในพื้นที่เป้าหมายอย่างครอบคลุม ตั้งแต่ปัจจัยการผลิตไปจนถึงการตลาด เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของปัญหา ระบุศักยภาพที่แท้จริง และออกแบบโครงการที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อออกแบบและจัดทำข้อเสนอโครงการที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนได้จริง

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ๘

๑.๒ อาณาเขต ๘

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง ๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม ๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน ๑๐

๒.๓ กลุ่มชุดดิน ๑๑

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล ๑๑

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ ๑๒

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล ๑๒

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ ๑๒

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ ๑๓

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ ๑๓

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน ๑๕

<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ ๑๖

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI ๑๗

<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร ๑๘

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร ๒๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

ชนิดสินค้า **ยางพารา**

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก ๒๙

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม ๒๙

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต ๓๒

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ๓๒

๑.๕ ต้นทุนการผลิต ๓๓

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด ๓๓

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่ ๓๔

ชนิดสินค้า **ปาล์มน้ำมัน**

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก ๓๖

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม ๓๖

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต ๓๙

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ๔๐

๑.๕ ต้นทุนการผลิต ๔๐

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด ๔๑

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่ ๔๑

ชนิดสินค้า **ทุเรียน**

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก ๔๓

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม ๔๓

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต ๔๕

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ๔๗

๑.๕ ต้นทุนการผลิต ๔๗

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด ๔๗

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่ ๔๘

๒. การวิเคราะห์ Supply chain ๔๙

บทที่ ๓ **บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่**

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ ๕๐

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ๕๔

บรรณานุกรม

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๐
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๒
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๒
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๓
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๔
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๔
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๔
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๖
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๖
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๖
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๘
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๘
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๙
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๙
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๙
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๒
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๒
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๓
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๔
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๕
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๕
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๖
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๖
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๘
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกยางพารา	๒๙
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตยางพารา	๓๐
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๑
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๓
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๔
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๕
๓๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน	๓๖
๓๖	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตปาล์มน้ำมัน	๓๗
๓๗	แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๘
๓๘	แสดงต้นทุนการผลิต	๔๐
๓๙	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๔๒
๔๐	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๒
๔๑	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	๔๓
๔๒	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน	๔๔
๔๓	แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๔
๔๔	แสดงต้นทุนการผลิต	๔๗
๔๕	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๔๘
๔๖	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๗
๓๗	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ทุเรียน อำเภอบ้านนาเดิม	๔๙
๔๘	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๕๐
๔๘	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๒

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๑๐
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๑
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๕
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก ยางพารา	๒๙
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๐
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๑
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๓๒
๑๐	แสดงวิถีการตลาดอำเภอ	๓๓
๑๑	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน	๓๖
๑๒	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๗
๑๓	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๘
๑๔	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๔๐
๑๕	แสดงวิถีการตลาดอำเภอ	๔๑
๑๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	๔๓
๑๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)	๔๔
๑๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๕
๑๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๔๗
๒๐	แสดงวิถีการตลาดอำเภอ	๔๗

บทที่ ๑
ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้ายกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอบ้านนาเดิม ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากศาลากลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ ๔๒ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๒๐๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒๘,๗๕๓ ไร่

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอบ้านนาเดิม มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพุนพินและอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ้านนาสาร
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านนาสารและอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพุนพินและอำเภอเคียนซา

แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอบ้านนาเดิม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

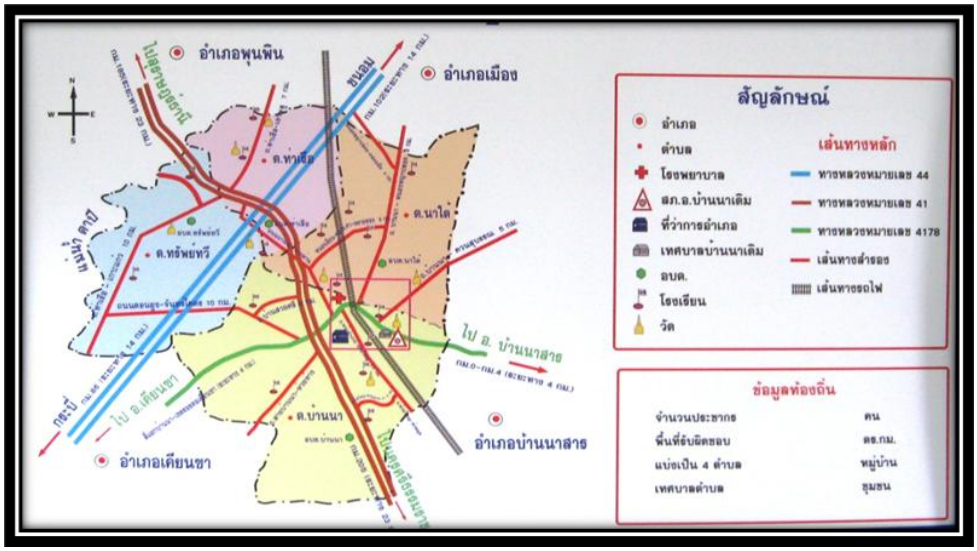

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : อำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๑ เทศบาล ๔ อบต. ๔ ตำบล ๓๐ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาล ตำบล จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล / หมู่ที่	ตำบลบ้านนา	ตำบลท่าเรือ	ตำบลทรัพย์ทวี	ตำบลนาใต้
๑	ม.๑ ห้วยใหญ่	ม.๑ ปากด่าน	ม.๑ ควนท่าแร่	ม.๑ เคี่ยมงาม
๒	ม.๒ น้ำเกลี้ยง	ม.๒ ท่าเรือเหนือ	ม.๒ ควนพระ	ม.๒ หนองหญ้าปล้อง
๓	ม.๓ ห้วยห้าง	ม.๓ ท่าเรือใต้	ม.๓ ห้วยทราย	ม.๓ น้ำฉ่า
๔	ม.๔ ไสเหนือ	ม.๔ ทุ่งคายาว	ม.๔ ห้วยคุย	ม.๔ วังเจ้า
๕	ม.๕ ดอนยูง	ม.๕ เขาพลู	ม.๕ จันทร์โครต	ม.๕ บ้านใต้
๖	ม.๖ สวยศรี	ม.๖ ควนทอง		ม.๖ คลองยา
๗	ม.๗ ห้วยน้ำใส			ม.๗ หนองเรียน
๘	ม.๘ ธารอารี			ม.๘ ทรายทอง
๙	ม.๙ ควนอารี			ม.๙ รัตนโกสัย
๑๐	ม.๑๐ สี่แยกสามัคคี			

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	**เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)**	**อบต**	**เทศบาลตำบล**	**จำนวนหมู่บ้าน**	**จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)**
บ้านนา	๔๓,๗๑๒.๘๓	๑	๑	๑๐	๒,๙๓๑
ท่าเรือ	๑๕,๗๓๑.๐๓	๑	-	๖	๑,๔๒๐
ทรัพย์ทวี	๓๔,๓๒๔.๗๑	๑	-	๕	๑,๓๖๐
นาใต้	๒๒,๕๗๒.๖๖	๑	-	๙	๒,๔๔๗
รวม	**๑๑๖,๓๔๑.๒๓**	**๔**	**๑**	**๓๐**	**๘,๑๕๘**

ที่มา : อำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอบ้านนาเดิม มีสภาพพื้นที่เป็น**ที่ราบลุ่ม** และ **ที่ราบลูกคลื่นลอนลาด** (Undulating terrain) โดยความสูงจะค่อย ๆ ลาดเอียงจากทิศตะวันออกลงสู่ทิศตะวันตก ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มแม่น้ำตาปี

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอบ้านนาเดิม

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
บ้านนา	๔๓,๗๑๒.๘๓	๕๔๖.๖๘	๑.๒๕
ท่าเรือ	๑๕,๗๓๑.๐๓	๔๓๓.๕๓	๒.๗๖
ทรัพย์ทวี	๓๔,๓๒๔.๗๑	๐.๐๐	๐.๐๐
นาใต้	๒๒,๕๗๒.๖๖	๘๕.๓๖	๐.๓๘
รวม	**๑๑๖,๓๔๑.๒๓**	**๑,๐๖๕.๕๗**	**๐.๙๒**

ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

แผนที่แสดงความลาดชันของอำเภอบ้านนาเดิม

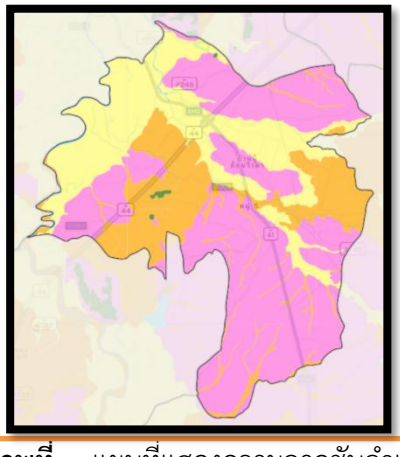

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอบ้านนาเดิม มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๑๐ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบ้านนาเดิม

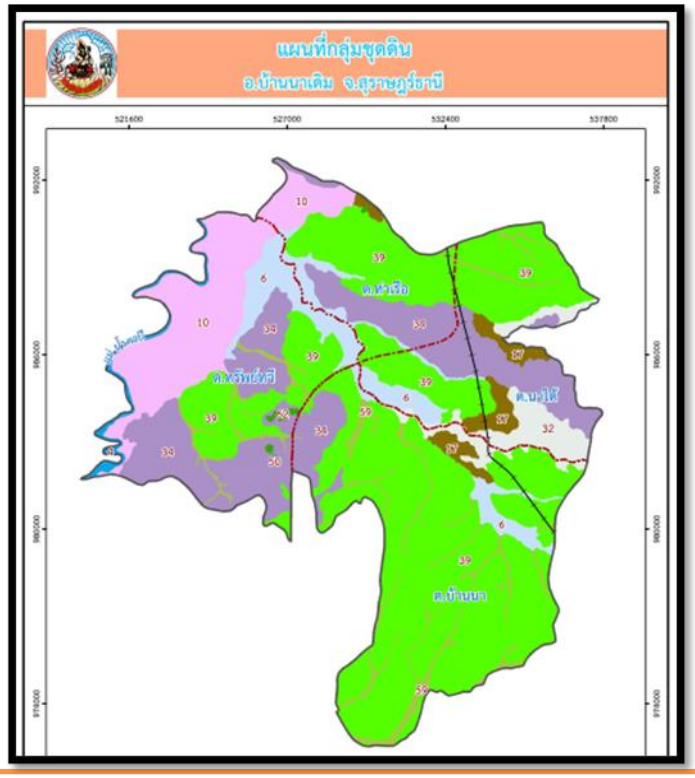

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ผัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย จึงพาเอาไอน้ำและความชุ่มชื้นมาสู่ประเทศไทยระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป ลมมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาว จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทยระหว่างกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้จังหวัดนี้มีอากาศเย็นลงและมีฝนชุกต่อเนื่องอีกระยะหนึ่ง โดยเฉพาะในเดือนพฤศจิกายน

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอบ้านนาเดิม ใช้ข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ ๓๐ ปี (ปี ๒๕๓๒ – ๒๕๖๑) ของสถานีตรวจอากาศอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะอากาศของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลบ้านนามีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย

โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ฤดูฝน เป็นช่วงฤดูฝนที่ยาวนาน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนธันวาคม รวม ๘ เดือน แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ช่วงแรก เริ่มตั้งแต่ประมาณต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนกันยายน เป็นระยะเวลา ๕

เดือน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงที่ ๒ เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนธันวาคม เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย และมีพายุหมุนเขตร้อนอยู่เป็นประจำ ประกอบกับพื้นที่อยู่ใกล้กับอ่าวไทยและไม่มีภูเขาสูงปิดกั้น จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมและพายุหมุนเขตร้อนเต็มที่ ทำให้เป็นช่วงที่มีฝนตกหนาแน่น

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดู ระยะนี้เป็นช่วงว่างของลมมรสุมหลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้น เฉพาะในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อย่างไรก็ตามจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ใกล้ทะเลจึงไม่ร้อนมากนัก เพราะได้รับกระแสลมและไอน้ำทำให้อากาศคลายความร้อนลงไปมาก

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน												
ฤดูฝน												

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๘	๑,๘๑๖.๐	๑๕๑.๓	๑๗๕*	พฤศจิกายน	๓๖.๐*	๒๒.๕*	๒๗.๔
๒๕๖๗	๑,๗๐๔.๔	๑๔๒.๐	๑๗๐*	กันยายน	๓๗.๕	๒๓.๐	๒๘.๕
๒๕๖๖	๑,๕๒๐.๖	๑๒๖.๗	๑๕๘	ตุลาคม	๓๘.๒	๒๒.๘	๒๘.๑
๒๕๖๕	๒,๐๑๒.๐	๑๖๗.๗	๑๙๒	พฤศจิกายน	๓๕.๘	๒๑.๕	๒๗.๔
๒๕๖๔	๒,๐๖๐.๒	๑๗๑.๗	๑๘๕	พฤศจิกายน	๓๖.๕	๒๒.๐	๒๖.๙

ที่มา : https://www.tmd.go.th/climate/summaryyearly, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอบ้านนาเดิม มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๔
- ถนนสาย ๔๑๗๘
- เส้นทางเชื่อมตำบลบ้านนา – ทรัพย์ทวี
- เส้นทางเชื่อมตำบลท่าเรือ - นาใต้

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทางรถไฟ มีขบวนรถไฟสายสุไหงโกลก และนครศรีธรรมราช ไป - กลับ กรุงเทพมหานคร จอดรับบริการ และมีรถไฟท้องถิ่นสายชุมพร - หาดใหญ่ และสายสุราษฎร์ธานี - สุไหงโกลก จอดรับบริการขบวนละ ๒ เที่ยว ไป - กลับ

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๔๑ เส้นทางระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอบ้านนาเดิม ระยะทาง ๑๘ กิโลเมตร

-ทางหลวงหมายเลข ๔๔ เส้นทางระหว่าง ๔๑๗๘ เชื่อมการคมนาคมระหว่างทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๔๑ กับทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๔๐๐๙ ในเขตอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านอำเภอบ้านนาเดิม บริเวณตลาดชุมชนบ้านนาระยะทาง ๑๐.๕ กิโลเมตร

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี (ถ้ามี) มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ รถตู้สายอำเภอบ้านนาเดิม – อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๔๑ เส้นทางระหว่างหมู่ที่ ๒ ตำบลท่าเรือ ถึง หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านนา ระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร

-ทางหลวงหมายเลข ๔๔ เส้นทางระหว่างหมู่ที่ ๕ ตำบลท่าเรือ ถึงหมู่ที่ ๕ ตำบลทรัพย์ทวี ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

๑. คลองลำพูน เป็นแหล่งน้ำสายสำคัญของอำเภอบ้านนาเดิมไหลผ่านพื้นที่ทุกตำบลรวมความยาวทั้งสิ้น ๔๕ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ไหลผ่านอำเภอบ้านนาสาร ไหลลงสู่แม่น้ำตาปีในเขตอำเภอพุนพิน ส่วนที่ติดต่อกับตำบลท่าเรือ มีคลองสาขาและห้วยสาขาดังนี้ คลองยา คลองหนุย คลองน้ำดำ คลองช้าง ห้วยพร้า และห้วยจงประ

๒. แม่น้ำตาปี แม่น้ำตาปีไหลผ่านอำเภอบ้านนาเดิม บริเวณบ้านควนท่าแร่ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยคุย หมู่ที่ ๔ บ้านจันทร์โคตร หมู่ที่ ๕ ตำบลทรัพย์ทวี ในช่วงฤดูฝนถ้าหากฝนตกหนักในเขตอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีปัญหาเรื่องน้ำล้นตลิ่งจะท่วมเขตพื้นที่ลุ่มของพื้นที่ดังกล่าว

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	-	บ้านนา	-	-	-
๒	-	ท่าเรือ	-	-	-
๓	-	ทรัพย์ทวี	-	-	-
๔	-	นาใต้	-	-	-

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ							รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	แก้มลิง	สถานีสูบน้ำ	อื่นๆ	รวม		
๑	บ้านนา	๐	๐	๒	๑	๐	๐	๓		๓,๖๐๐
๒	ท่าเรือ	๒	๐	๒	๐	๐	๐	๔		๗,๒๐๐
๓	ทรัพย์ทวี	๐	๐	๐	๑	๓	๒	๖		๑๐,๗๐๐
๔	นาใต้	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๑		๓๓,๑๒๘

ที่มา : http:dsit.rid.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	บ้านนา	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๒	ท่าเรือ	๕	๕	๐	๐	๕	๕
๓	ทรัพย์ทวี	๗	๗	๐	๐	๗	๗
๔	นาใต้	๒	๒	๐	๐	๒	๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค – บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	บ้านนา	๓	๑๖	๑๙
๒	ท่าเรือ	๐	๑๒	๑๒
๓	ทรัพย์ทวี	๐	๑๐	๑๐
๔	นาใต้	๐	๘	๘

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑,๐๖๕.๕๗	๐.๙๒
พืชไร่	๔.๒๒	๐
ไม้ยืนต้น	๙๑,๘๙๙.๔๐	๗๘.๙๙
ไม้ผล	๖,๑๐๕.๒๔	๕.๒๕
พืชสวน	๓๘.๑๘	๐.๐๓
พื้นที่นา	๒๐.๙๓	๐.๐๒
พืชน้ำ	๓,๕๖๓.๖๓	๓.๐๖
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๑.๔๔	๐.๐๒
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๒๗.๑๒	๐.๐๒
พื้นที่ลุ่ม	๔,๒๕๗.๗๗	๓.๖๖
พื้นที่น้ำ	๓,๕๖๓.๖๓	๓.๐๖
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๖,๔๔๓.๐๔	๕.๕๔
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒,๘๙๔.๖๘	๒.๔๙

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบ้านนาเดิม

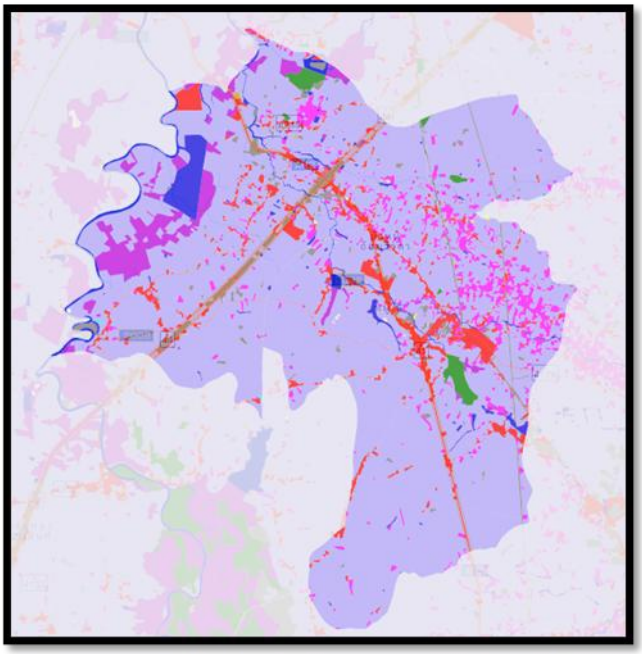

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอบ้านนาเดิม ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๐๑,๖๘๐.๑๖ ไร่ (ร้อยละ ๘๔.๘๐ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทานร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	เงาะ	มังคุด	ลองกอง	พืชอื่นๆ	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด
บ้านนา	๔๓,๗๑๒.๘๓	๓๔,๓๖๗.๐๐	๑,๗๗๒.๐๐	๗๖๓.๐๐	๓๐๑.๐๐	๑๐๕.๐๐	๖๑.๐๐		๓๗,๓๖๙.๐๐
ท่าเรือ	๑๕,๗๓๑.๐๓	๙๐๑๙.๖๐	๓,๘๔๔.๙๐	๒๓๐.๐๐	๓๑๒.๑๐	๑๑.๔๐	๔๘.๘๐		๑๓,๔๖๖.๘๐
ทรัพย์ทวี	๓๔,๓๒๔.๗๑	๑๑,๖๘๘.๕๐	๘,๓๔๒.๒๕	๔๔๘.๐๐	๙๑.๒๕	๒๙.๐๐	๕๑.๐๐		๒๐,๖๕๐.๐๐
นาใต้	๒๒,๕๗๒.๖๖	๒๒,๓๖๒.๒๕	๒,๓๔๗.๗๕	๙๗๔.๐๐	๑,๔๐๕.๕๐	๖๘๑.๐๐	๔๖๕.๒๕		๒๘,๒๓๕.๗๕
พื้นที่รวม	๑๑๖,๓๔๑.๒๓	๗๗,๔๓๗.๓๕	๑๖,๓๐๖.๙๐	๒,๔๑๕.๐๐	๒,๑๐๙.๘๕	๘๒๖.๔๐	๖๒๖.๐๕		๙๙,๗๒๑.๕๕

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
บ้านนา	๖๐๖	๒๐๗๓	๐	๒	๑๓๓๘	๒๘๔๑๔	๑๙๐๑	๒๙๗	๐
ท่าเรือ	๔๑๕	๑๓๑๖	๐	๔๘๗	๘๐๒	๒๐๗๑๒	๘๑๑	๓๗	๐
ทรัพย์ทวี	๔๐๒	๑๖๙๕	๐	๔๗๑	๒๕๕	๑๙๓๕๐	๓๓๘	๓๕	๓
นาใต้	๕๔๗	๑๘๔๕	๐	๐	๑๖๗๙	๒๕๓๖๑	๙๑๓	๔๓	๐
รวมทั้งหมด	๑๙๗๐	๖๙๒๙	๐	๙๖๐	๔๐๗๔	๙๓๘๓๗	๓๙๖๓	๔๑๒	๓

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

- โรงงานแปรรูปสัตว์ ๑ แห่ง คือ โรงงานแปรรูปสุกร
  ชื่อโรงงานเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม ที่ตั้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลนาใต้ อำเภอบ้านนาเดิม

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
บ้านนา	๔๑	-	-	-	๔๑	-	-
ท่าเรือ	๑๔	-	-	-	๑๔	-	-
ทรัพย์ทวี	๖๕	-	-	-	๖๕	-	-
นาใต้	๒๙	-	-	-	๒๙	-	-
รวมทั้งหมด	๑๔๙	-	-	-	๑๔๙	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

บรรยายสตอรี่ ความเป็นมา คุณสมบัติที่โดดเด่นแตกต่างจากพื้นที่อื่น และแสดงข้อมูลในเชิงตัวเลขด้วย เช่น จำนวนพื้นที่ปลูกในอำเภอมีเท่าไหร่ ปริมาณของผลผลิตที่ออกมาแต่ละปีเท่าไหร่ ราคาที่ขายได้ ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตที่ทำให้ได้ราคาแพงกว่าผลผลิตของที่อื่น ตัวอย่างเช่น ทุเรียนหมอนทองป่าละอู อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบฯ ราคากิโลกรัมละ ๒๕๐ บาท ขณะที่หมอนทองที่อื่น ราคากิโลกรัมละ ๑๕๐ บาท เป็นต้น

๒.๑ ปลาเม็ง มาจากภาษาถิ่นว่า “แม็งแค็ง” แต่มีการเพี้ยนคำจากสระแอเป็นสระเอ และลดคำกลายเป็นปลาเม็ง เป็นปลาน้ำจืดจำพวกเดียวกับปลาดุก ในอดีตพบปลาชนิดนี้อาศัยชุกชุมอยู่ตามป่าพรุ ลำธารห้วย ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และคลองที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำตาปี ซึ่งไหลผ่านในหลายอำเภอไล่มาตั้งแต่อำเภอชัยบุรี อำเภอพระแสง อำเภอเวียงสระ อำเภอบ้านนาสาร อำเภอเคียนซา อำเภอบ้านนาเดิม อำเภอพุนพิน และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสะอาดและอุดมสมบูรณ์ ตัวอย่างพื้นที่ในปัจจุบันที่พบปลาเม็งในธรรมชาติ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางลายในอำเภอเวียงสระ ทุ่งตำเสา บ้านมอเก็ต และท่าชีในอำเภอบ้านนาสาร หนองทุ่งทองในอำเภอเคียนซา พรุกงและทุ่งปากขอในอำเภอบ้านนาเดิม ท่าสะท้อนและทุ่งกระจูดในอำเภอพุนพิน เป็นต้น ในอดีตชาวประมงพื้นบ้านสามารถจับปลาชนิดนี้ได้หลายพื้นที่ โดยการใช้ลอบยืนหรือไซนั่งวางไว้ข้ามคืนประมาณ ๑ – ๒ คืน ภายในลอบบรรจุเหยื่อล่อปลา คือ มดดำชนิดหนึ่ง หรือภาษาถิ่นเรียกว่า “มดตรอด” นำมารมควันให้ตายทั้งรัง หรือปลวกชนิดหนึ่งที่ทำรังเกาะอยู่ตามต้นไม้ หรือภาษาถิ่นเรียกว่า “หัวเคง” นำมาเผาแล้ววางไว้ภายในลอบดักปลา ปลาเม็งเป็นปลาที่ออกหากินในเวลากลางคืน อยู่รวมกันเป็นฝูงหากปลาเม็งตัวใดเข้าลอบ ตัวอื่น ๆ ก็จะตามเข้าไปติดลอบทั้งฝูง ด้วยสภาพแวดล้อมทางน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการปรับพื้นที่และการใช้สารเคมีในการเกษตร ส่งผลให้ประชากรของปลาเม็งมีจำนวนลดลงและมีโอกาสสูญพันธุ์ได้ เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนประชากรของปลาเม็ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสุราษฎร์ธานี จึงได้มีการเพาะพันธุ์ปลาชนิดนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ และมีหน่วยงานต่าง ๆ มาสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่นำไปเลี้ยง เนื่องจากปลาเม็งเป็นปลาน้ำจืดที่มีลักษณะเฉพาะประกอบกับกระบวนการเลี้ยงที่ต้องให้อาหารตามช่วงอายุปลาเม็ง และต้องใช้เวลาในการเลี้ยง ๑๒ – ๑๘ เดือน ส่งผลให้ปลาเม็ง มีเนื้อที่แน่น เป็นเส้น ไม่เปื่อยยุ่ย มีไขมันน้อย จึงเป็นที่ต้องการของท้องตลาดเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในอดีตพบว่าปลาเม็งเป็นปลาที่ไม่นิยมบริโภคเพราะจับยาก เงี่ยงแหลมมีพิษแรง และเนื้อน้อย ชาวบ้านจึงนำปลาเม็งมา แปรรูปโดยการย่างรมควัน ซึ่งปลาเม็งย่างรมควันเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมานานไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี ปลาเม็งสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลากหลาย โดยปลาเม็งสดนำไปประกอบอาหารเช่น แกงคั่วส้มแป้นขี้ม้า แกงส้ม แกงพริก ปลาเม็งแดดเดียว เป็นต้น ส่วนปลาเม็งย่างรมควันนำไปประกอบอาหาร เช่น ยำปลาเม็ง ต้มโคล้งปลาเม็ง น้ำพริกปลาเม็ง ปลาเม็งจิ้มน้ำปลา ปลาเม็งน้ำปลาหวาน เป็นต้น ปัจจุบันปลาเม็งเป็นที่นิยมของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีรสชาติหอมอร่อย จึงถือได้ว่า ปลาเม็งสุราษฎร์ธานี เป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาเป็นเวลานาน ปลาเม็งในพื้นที่อำเภอบ้านนาเดิมจำหน่ายในรูปแบบแปรรูปเป็นปลาเม็งย่างรมควัน ต้มโคล้งปลาเม็ง

๒.๒ เงาะโรงเรียน

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ นายเคหว่อง ชาวปีนัง ได้เดินทางมาทำกิจการเหมืองแร่ดีบุก ที่อำเภอบ้านนาสาร โดยพักอาศัยอยู่ริมทางรถไฟ และได้นำเงาะพันธุ์เจ๊ะมงซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองของปีนัง (เงาะพันธุ์เจ๊ะมง ผลใหญ่ ลักษณะทรงรี เปลือกหนา ผลสีแดงเข้ม ไม่หวาน) มารับประทานแล้วได้ทิ้งเมล็ดไว้ ด้วยเหตุของดินที่ดีและมีความชุ่มชื้น อุณหภูมิพอเหมาะทำให้เมล็ดที่ถูกทิ้งไว้งอกขึ้นมาประมาณ ๓ ต้น ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๑ เมื่อนายเคหว่องเลิกกิจการเหมืองแร่ได้ขายบ้านพักพร้อมที่ดินให้กับทางราชการ ตั้งเป็นโรงเรียน ชื่อโรงเรียน “นาสาร” โดยมีครูแย้ม พวงทิพย์เป็นครูใหญ่ ต้นเงาะทั้ง ๓ ต้น ได้เจริญงอกงาม และได้ออกดอกติดผล มีอยู่ต้นหนึ่งผลของเงาะมีรสชาติหวานกรอบอร่อยซึ่งแตกต่างจากพันธุ์เดิม จึงนำไปให้กับชาวนาสารปลูกจนเป็นพืช

เศรษฐกิจของอำเภอบ้านนาสารและขยายพันธุ์ไปจังหวัดต่าง ๆ โดยตั้งชื่อตามแหล่งกำเนิดคือโรงเรียนนาสาร จึงได้ชื่อว่า “เงาะโรงเรียนนาสาร”

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จจังหวัดสุราษฎร์ธานี นายชัช อุตตมางกูร ผู้นำชาวสวนเงาะได้ทูลเกล้าฯ ถวายผลเงาะโรงเรียน และขอพระราชทานชื่อพันธุ์เงาะนี้ใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า “ชื่อเงาะโรงเรียนดีอยู่แล้ว” ตั้งแต่นั้นมา เงาะพันธุ์นี้จึงได้ชื่อว่าเงาะโรงเรียนอย่างเป็นทางการ จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้จัดงานวันเงาะโรงเรียน ขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนกรกฎาคม-เดือนสิงหาคมของทุกปี และมีการทำขวัญเงาะโรงเรียนนาสาร “เงาะโรงเรียนนาสาร” เป็นเงาะที่หวานกรอบ ผลสีแดงเข้ม ปลานขนสีเขียว เป็นเงาะโรงเรียนที่อร่อยที่สุดเงาะหนึ่งในผลไม้โปรดของหลาย ๆ คน

<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครัวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านนา	๒,๙๓๑	๑,๓๖๙	๓,๗๙๒	๓,๗๘๕	๗,๕๗๗
๒	ท่าเรือ	๑,๔๒๐	๕๖๐	๑,๖๖๙	๑,๘๓๑	๓,๕๐๐
๓	ทรัพย์ทวี	๑,๓๖๐	๕๙๗	๑,๗๘๗	๑,๘๑๒	๓,๕๙๙
๔	นาใต้	๒,๔๔๗	๙๔๕	๓,๐๑๓	๓,๐๖๐	๖,๐๗๓
รวม		๘,๑๕๘	๓,๔๗๑	๑๐,๒๖๑	๑๐,๔๘๘	๒๐,๗๔๙

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๑๙๖	๓๕.๑๗
๕๖ – ๖๕ ปี	๑,๐๒๓	๓๐.๐๘
๔๖ – ๕๕ ปี	๗๙๕	๒๓.๓๘
๓๖ – ๔๕ ปี	๓๑๐	๙.๑๑
๒๖ – ๓๕ ปี	๗๑	๒.๐๙
๑๘ – ๒๕ ปี	๖	๐.๑๘
รวม	๓,๔๐๑	๑๐๐.๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๓,๑๕๒	๙๒.๖๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๔๙	๗.๓๒
รวม	๓,๔๐๑	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๒,๕๖๙	๙๒.๙๕
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๓๗๕	๑๓.๕๗
เช่า	๑	๐.๐๔
รวม	๒,๗๖๔	๑๐๐.๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๕๔๗	๑,๓๒๐	๐	๒๓๗	๒,๕๖๙

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ครัวเรือนเกษตรกร

ภาพรวมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสะท้อนถึงอำเภอบ้านนาเดิมที่เป็นพื้นที่เกษตรหลัก มีการตั้งเป้าหมายและประมาณการรายได้ไว้ค่อนข้างสูง

- รายได้สุทธิเฉลี่ย (ประมาณการปี ๒๕๖๙): อยู่ที่ประมาณ ๔๒๙,๖๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี (หรือเฉลี่ยเดือนละ ๓๕,๘๐๐ บาท) ซึ่งรวมรายได้ทั้งในและนอกภาคการเกษตร
- โครงสร้างรายได้: * มาจาก ยางพารา ประมาณ ๖๐%
  - มาจาก ปาล์มน้ำมัน ประมาณ ๓๐%
  - ที่เหลือเป็นพืชรอง เช่น ทุเรียน หรือรายได้จากการรับจ้างและอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร

รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกร : ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน: ประมาณ ๒๑,๙๘๔ บาท

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

สถานการณ์สินเชื่อและหนี้สินของเกษตรกรในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะเฉพาะที่ผูกโยงกับพืชเศรษฐกิจหลักอย่างปาล์มน้ำมันและยางพารา รวมถึงมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐและ ธ.ก.ส. ในช่วงปี ๒๕๖๘-๒๕๖๙ ดังนี้

๗.๑ ภาวะหนี้สินและรายได้ (ปี ๒๕๖๘-๒๕๖๙)

ภาระหนี้ต่อรายได้ (DSR): เกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้รวมถึงบ้านนาเดิม มีสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้อยู่ที่ประมาณ ๓๓.๗๐% ซึ่งถือเป็นระดับที่ต้องเฝ้าระวัง โดยมีหนี้สินคงเหลือเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงกว่า ๔๑๐,๐๐๐ บาท

๗.๒ ปัจจัยจากพืชเศรษฐกิจ: * ปาล์มน้ำมัน: ในช่วงต้นปี ๒๕๖๙ ราคารับซื้อผลปาล์มในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในเกณฑ์ดี (ประมาณ ๖.๕๐ - ๗.๗๐ บาทต่อ กก.) ช่วยให้เกษตรกรมีสภาพคล่องในการชำระหนี้ได้ดีขึ้น

ยางพารา: ราคาเริ่มขยับตัวสูงขึ้นในช่วงปี ๒๕๖๘-๒๕๖๙ แต่เกษตรกรบางส่วนยังประสบปัญหาจากผลผลิตลดลงในช่วงที่เกิดอุทกภัยภาคใต้ช่วงปลายปี ๒๕๖๘ ซึ่งสร้างความเสียหายต่อมูลค่าผลผลิตรวมในภาคใต้กว่า ๖,๐๐๐ ล้านบาท

๗.๓ ภัยธรรมชาติ: ในพื้นที่บ้านนาเดิมเคยมีรายงานเกษตรกรได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (อุทกภัย) ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ในระยะสั้น

ผลิตภัณฑ์สินเชื่อและมาตรการช่วยเหลือ (ปี ๒๕๖๙)

เกษตรกรในบ้านนาเดิมสามารถเข้าถึงสินเชื่อและมาตรการแก้หนี้ผ่าน ธ.ก.ส. สาขาบ้านนาเดิม

- **โครงการชำระดีมีโชค:** เป็นมาตรการหลักในปี ๒๕๖๙ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรชำระหนี้ โดยมีการให้สิทธิ์ลุ้นรางวัลและรับเงินคืน (Cash Back) สำหรับผู้ที่ชำระดอกเบี้ยตามกำหนด
- **สินเชื่อแทนคุณ:** สินเชื่อสำหรับทายาทเกษตรกรเพื่อให้นำไปชำระหนี้แทนพ่อแม่ หรือใช้เป็นเงินทุนเริ่มต้นอาชีพเกษตรกรรมยุคใหม่ (Smart Farmer) เพื่อรักษาที่ดินทำกินไม่ให้หลุดมือ
- **สินเชื่อฉุกเฉินและเสริมสภาพคล่อง:** สำหรับเกษตรกรที่มีรายได้ตั้งแต่ ๙,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีวงเงินสินเชื่อเพื่อช่วยหมุนเวียนในช่วงที่ผลผลิตยังไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว
- **โครงการเกษตรมูลค่าสูง:** สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้า (GAP/Organic) ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้และลดภาระหนี้ในระยะยาว

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

นับถือศาสนาพุทธ	ประมาณ	๒๔,๐๕๘	คน	คิดเป็นร้อยละ	๙๙.๘๑
นับถือศาสนาอิสลาม	ประมาณ	๒๑	คน	คิดเป็นร้อยละ	๐.๐๘๗
นับถือศาสนาคริสต์	ประมาณ	๑๒	คน	คิดเป็นร้อยละ	๐.๐๔๙
นับถือศาสนาอื่น ๆ	ประมาณ	๑๑	คน	คิดเป็นร้อยละ	๐.๐๔๕

อำเภอบ้านนาเดิมโดยส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ เพราะประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีวัดและสำนักสงฆ์อยู่ในพื้นที่ทั่วทุกตำบล และกิจกรรมโดยส่วนใหญ่ที่ถูกจัดขึ้นในพื้นที่ก็จะเป็นไปตามวันสำคัญทางศาสนา วันพระ และวันสำคัญอื่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในอำเภอบ้านนาเดิม

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ประเพณีสงกรานต์ ห้วงเดือนเมษายน กิจกรรมในงานได้แก่ การทำบุญตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้ง รดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุ สรงน้ำพระพุทธรูป โดยทุกหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกปี

ประเพณีลอยกระทง ห้วงเดือนพฤศจิกายน (ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน๑๒) เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีกิจกรรมการประกวดกระทง การประกวดนางนพมาศ การแสดงบนเวที และการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ โดยจัดในทุกพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล

ประเพณีรับ-ส่งตายาย (วันสารทเดือนสิบ) เป็นประเพณีท้องถิ่นของคนใต้ที่ถือปฏิบัติกันมายาวนานตั้งแต่โบราณ มีขึ้นในช่วงกลางเดือนสิบ ประมาณเดือนกันยายนตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำวันแรม ๑๕ ค่ำ ของทุกปี หรือที่เรียกกันว่าประเพณีสารทเดือนสิบคำว่า "สารท" เป็นภาษาบาลีแปลว่า ฤดูอับลมหรือฤดูใบไม้ร่วง ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า "ศารท" ฤดูสารท หรือฤดูศารท ตรงกับเดือน ๑๑ และเดือน ๑๒ แต่การทำบุญวันสารทของไทยอยู่ในราวปลายเดือน ๑ อาจเป็นเพราะการนับเดือนสมัยโบราณ เริ่มนับจากข้างแรม ถ้านับเริ่มจากเดือน ๕ ปลายเดือน ๑๐ จะเป็นวันครบครึ่งปี ดังนั้น คำว่า "สารท" ตามคติไทยอาจถือเป็นวันทำบุญครบครึ่งปีก็ได้ อันที่จริงประเพณีสารทเดือนสิบนี้เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในทุกท้องถิ่นทั่วไทย แต่เรียกชื่อต่างกันไปตามพิธีกรรม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมประจำในถิ่นนั้น ๆ

ประเพณีจบปีจบเดือนตามประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาว่าบรรพบุรุษของคนที่มาอยู่ครั้งแรกของอำเภอบ้านนาเดิมได้เดินทางโดยแม่น้ำตาปี แล้วแยกย้ายไปขึ้นตามลำคลองลำพูน ตั้งหลักแหล่งอยู่อาศัยริมคลองลำพูน ได้แก่ บ้านควนท่าแร่ บ้านท่าเรือ บ้านควนพระ บ้านนาบ้านน้ำฉ่าและได้สร้างวัดไว้แต่ละแหล่งชุมชน เพื่อเป็น

สถานที่ศึกษาเล่าเรียนและบำเพ็ญทางพุทธศาสนาในแต่ละชุมชนจะมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อ (พ่อท่านเจ้าฟ้า) ที่เชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยคุ้มครองป้องกันอันตรายได้และดลบันดาลให้ทุกคนมีความสุข

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บ้านนา	๑	๒๒	๑	๑๔	๑	๔๓	๖	๘๙	๒	๕๐๐	๐	๐
ท่าเรือ	๑	๑๑	๒	๒๑	๑	๑๕	๒	๑๓๑	๐	๐	๐	๐
ทรัพย์ทวี	๑	๑๓	๑	๑๕	๒	๒๘	๑๒	๓๙๕	๐	๐	๐	๐
นาใต้	๑	๑๕	๒	๒๒	๑	๑๖	๕	๕๔	๒	๖๐๐	๐	๐
รวม	**๔**	**๖๑**	**๖**	**๗๒**	**๕**	**๑๐๒**	**๒๕**	**๖๖๙**	**๔๒**	**๑๑๐๐**	**๐**	**๐**

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๘๓
เครื่องดื่ม	๓๓
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๓๕
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๑๓๙
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑๒๖
รวม	๖๑๖

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	๗	นาใต้	๗
วิสาหกิจชุมชนน้ำมันว่านสมุนไพร ๑๐๘ อำเภอบ้านนาเดิม	๙	บ้านนา	๑๓
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนอำเภอบ้านนาเดิม	๑	ทรัพย์ทวี	๑๖
วิสาหกิจชุมชนเพื่อนชาวสวนพัฒนา (ทำลวด)	๖	นาใต้	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกพืชสมุนไพรบ้านห้วยน้ำใส	๗	นาใต้	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพบ้านห้วยทราย หมู่ที่ ๓ ตำบลทรัพย์ทวี	๓	ทรัพย์ทวี	๓๓
วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้บ้านห้วยทราย	๓	ต.ทรัพย์ทวี	๒๒๖
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงแพะบ้านนาเดิมก้าวหน้า	๑	บ้านนา	๑๐
วิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยใหญ่	๑	บ้านนา	๒๐
วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองหญ้าปล้อง	๒	นาใต้	๘
วิสาหกิจชุมชนพัฒนาปรับปรุงพันธุ์โคบ้านท่าไทร จ. สุราษฎร์ธานี	๑	ต.ทรัพย์ทวี	๘
วิสาหกิจชุมชนข้าวพองแม่อุไรวรรณ	๒	ต.ทรัพย์ทวี	๑๐
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่เห็ดบ้านนาเดิม	๓	ต.ทรัพย์ทวี	๘
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ยางพารากลุ่มชาวสวนยางบ้านห้วยทราย	๓	ต.ทรัพย์ทวี	๗
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ผู้เลี้ยงกบทรัพย์ทวี	๑	ต.ทรัพย์ทวี	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงสัตว์และการประมงทุ่งปากขอ	๑	ต.ทรัพย์ทวี	๓๓
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปลาเม็ง ต.ทรัพย์ทวี	๓	ต.ทรัพย์ทวี	๘
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ยางพาราบ้านนาเดิม	๑	บ้านนา	๒๙
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม	๖	ท่าเรือ	๓๐
วิสาหกิจชุมชนไฮกรีน ฟาร์ม	๑	ต.ทรัพย์ทวี	๘
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่กลุ่มผู้เลี้ยงปลาหมอคุณภาพ ตำบลทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๓	ต.ทรัพย์ทวี	๓๐
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มังคุดบ้านนาเดิม	๓	นาใต้	๑๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากด่าน	๑	ท่าเรือ	๕๙
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวัดปัฏนาราม	๓	ท่าเรือ	๔๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกล้วยฉาบควนทอง	๖	ท่าเรือ	๑๕
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มเลี้ยงปลาในกระชังบ้านท่าเรือใต้	๓	ท่าเรือ	๑๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองหญ้าปล้อง	๒	นาใต้	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านรัตนโกสัย	๙	นาใต้	๑๕
กลุ่มผู้ปลูกไม้ผลตำบลนาใต้	๓	นาใต้	๓๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองเรียน	๗	นาใต้	๑๕
กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มผู้ปลูกไม้ผลตำบลนาใต้	๓	นาใต้	๑๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านสวยศรี	๖	บ้านนา	๔๒
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย	๑	ทรัพย์ทวี	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรเครื่องแกงเงินล้าน	๑	ทรัพย์ทวี	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนทรัพย์ทวี	๔	ทรัพย์ทวี	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนวัดควนท่าแร่	๑	ทรัพย์ทวี	๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ท่าเรือ	๓	ท่าเรือ	๕๔
สหกรณ์การเกษตรพัฒนาสวนยางพาราบ้านนาเดิม			
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ท่าเรือ	๓	ท่าเรือ	๕๔
สหกรณ์การเกษตรบ้านนาเดิม	๒	บ้านนา	
สหกรณ์กองทุนสวนยางทรัพย์ทวี จำกัด	๔	ทรัพย์ทวี	
สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไทรห้อง จำกัด	๕	บ้านนา	
สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านท่าเรือ จำกัด	๖	ท่าเรือ	๓๖
สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านห้วยใหญ่ จำกัด	๑	บ้านนา	
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านนาเดิม	๒	บ้านนา	
สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหนองหญ้าปล้อง จำกัด	๙	บ้านนา	
สหกรณ์ชาวสวนไม้ผลบ้านนาเดิม จำกัด	๔	นาใต้	๑๐๐
สหกรณ์เครดิตยูเนียนชโลดมพัฒนา จำกัด	๓	นาใต้	
สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองหญ้าปล้องสามัคคี จำกัด	๒	นาใต้	
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนทุนทวี	๑	ทรัพย์ทวี	

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี, พ.ศ.๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
บ้านนา	๑	๓	๑	๑	๑	๐	๑	๐	๑
ท่าเรือ	๐	๔	๑	๐	๑	๐	๐	๐	๑
ทรัพย์ทวี	๐	๕	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
นาใต้	๐	๒	๐	๑	๑	๐	๐	๐	๐
รวม	**๑**	**๑๓**	**๒**	**๒**	**๔**	**๐**	**๑**	**๐**	**๒**

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัครฝนหลวง	ครูบัญชีอาสา	ประมงอาสา	อาสาปศุสัตว์	หมอดินอาสา	เกษตรหมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจการเกษตร	อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน
บ้านนา	๐	๒	๐	๕	๑๐	๑๐	๒	๐	๑
ท่าเรือ	๑	๐	๒	๕	๖	๖	๑	๑	๐
ทรัพย์ทวี	๐	๒	๐	๕	๙	๙	๐	๐	๑
นาใต้	๐	๐	๐	๕	๕	๕	๒	๐	๑
รวม	**๑**	**๔**	**๒**	**๒๐**	**๓๐**	**๓๐**	**๕**	**๑**	**๓**

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอบ้านนาเดิม ไม่มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
บ้านนา	-	
ท่าเรือ	-	
ทรัพย์ทวี	-	
นาใต้	-	
รวม	-	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๔	บ้านนา
๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านนา	ศูนย์เรียนรู้ด้านศัตรูพืช	๔	บ้านนา
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลท่าเรือ	ศูนย์เรียนรู้ด้านศัตรูพืช	๒	ท่าเรือ
๔	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลทรัพย์ทวี	ศดปช.	๓	ทรัพย์ทวี
๕	แปลงเรียนรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่๒๕๖๐ ปาล์มน้ำมัน	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๒	ท่าเรือ
๖	แปลงเรียนรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มังคุด	ศูนย์เรียนรู้ด้านมังคุด	๓	นาใต้
๗	กลุ่มไม้ผลตำบลบ้านนา	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๔	บ้านนา
๘	แปลงเรียนรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสาน โครงการ ๙๑๐๑ บ้านท่าเรือใต้	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๓	ท่าเรือ
๙	กลุ่มไม้ผลตำบลนาใต้	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	นาใต้
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านนายจารึก ทิพย์เดช	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๖	ท่าเรือ
๑๑	วสช.เพื่อนชาวสวนพัฒนา	ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชน	๖	นาใต้
๑๒	วสช.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองหญ้าปล้อง	ศูนย์เรียนรู้ด้านแปรรูป	๒	นาใต้
๑๓	แปลงใหญ่เห็ดบ้านนาเดิม	ศูนย์เรียนรู้ด้านเห็ดและแปรรูปเห็ด	๑	ทรัพย์ทวี
๑๔	แปลงใหญ่เงาะบ้านนาเดิม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๘	นาใต้

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๔ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	บ้านนา	ยางพาราบ้านนาเดิม	ยางพารา	๓๒	๓๙๕.๕
๒	บ้านนา	ยางพาราบ้านสวยศรี	ยางพารา	๓๐	๕๑๑.๕
๓	บ้านนา	ยางพาราสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไทรห้อง จำกัด	ยางพารา	๓๗	๔๕๑
๔	ท่าเรือ	ปาล์มน้ำมัน ม.๒ ต.ท่าเรือ	ปาล์มน้ำมัน	๓๕	๕๔๗.๗๕
๕	ท่าเรือ	ยางพาราบ้านท่าเรือ	ยางพารา	๓๖	๖๐๑.๒๕
๖	ทรัพย์ทวี	ปลาเมง ต.ทรัพย์ทวี	ปลาเม็ง	๓๕	๙.๕๐
๗	ทรัพย์ทวี	ยางพาราบ้านห้วยทราย	ยางพารา	๔๒	๕๖๐.๗๕
๘	ทรัพย์ทวี	เห็ดบ้านนาเดิม	เห็ด	๓๔	๒๓๔.๕
๙	ทรัพย์ทวี	ผู้เลี้ยงกบทรัพย์ทวี	กบ	๓๐	๐.๑๘
๑๐	ทรัพย์ทวี	ปลาหมอ	ปลาหมอ	๓๐	๑๕
๑๑	นาใต้	มังคุด ม.๓ ต.นาใต้	มังคุด	๔๒	๓๗๐.๕๐
๑๒	นาใต้	เงาะบ้านนาเดิม	เงาะ	๓๑	๓๐๓
๑๓	นาใต้	ทุเรียนนาใต้	ทุเรียน	๓๐	๑๖๕
๑๔	นาใต้	ยางพาราบ้านหนองหญ้าปล้อง	ยางพารา	๓๐	๓๐๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ
สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ยางพารา

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[√] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ)

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก ยางพารา

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	๗๑,๗๔๓.๙๒	๑๐,๒๒๘.๒๗	๐	๒๗,๗๖๙.๒๙	๑๐๙,๗๔๑.๔๘
ตำบลบ้านนา	๓๔,๕๙๙	๘๙๑.๑๖	๐	๓,๗๗๓.๙๑	๓๙,๒๖๔.๙๐
ตำบลท่าเรือ	๘,๐๓๗.๑๒	๓,๖๗๖.๑๙	๐	๓,๙๔๕.๔๔	๑๕,๖๕๘.๗๕
ตำบลทรัพย์ทวี	๑๗,๒๙๕.๒๐	๔๗.๒๔	๐	๑๖,๕๙๑.๒๐	๓๓,๙๓๓.๖๔
ตำบลนาใต้	๑๑,๘๑๑.๘๐	๕,๖๑๓.๖๙	๐	๓,๔๕๘.๗๑	๒๐,๘๘๔.๒๐

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา

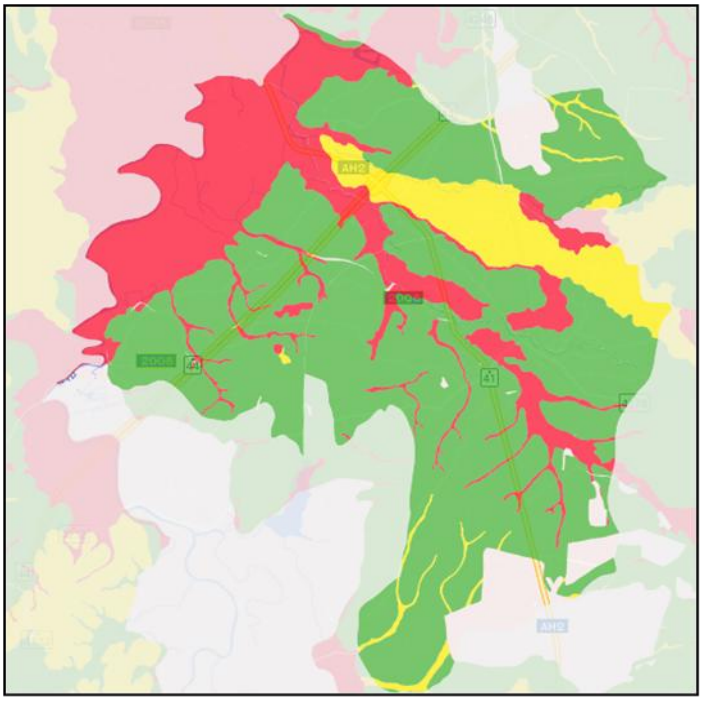

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกยางพารา
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกยางพารา

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตยางพารา

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ตำบลบ้านนา	๙๐๖	๑๓,๓๓๗.๙๘	๑๒,๗๖๒.๘๐	๓,๕๗๓.๕๘	๒๘๐
ตำบลท่าเรือ	๓๑๖	๓,๘๒๖.๗๔	๓,๕๓๘.๕๔	๘๘๑.๑๐	๒๔๙
ตำบลทรัพย์ทวี	๓๔๒	๔,๘๕๑.๕๖	๔,๔๓๔.๕๗	๑,๒๔๑.๖๘	๒๘๐
ตำบลนาใต้	๖๒๒	๗,๘๘๕.๗๐	๗,๖๖๑.๘๐	๒,๒๙๘.๕๔	๓๐๐
รวม	**๒,๐๕๒**	**๒๙,๙๐๑.๙๗**	**๒๘,๓๙๗.๗๑**	**๗,๙๙๔.๙๐**	**๒๗๗.๒๕**

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา

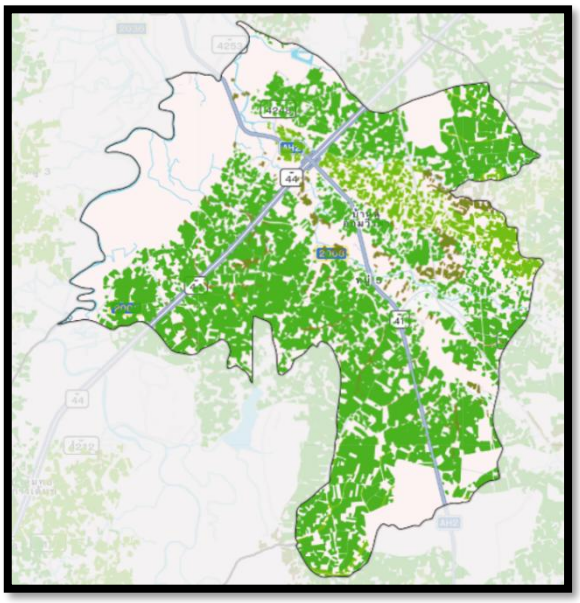

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกยางพาราตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกยางพาราตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	๔๓๖๐๖.๐๑	๕๑๑๒.๖๑	๐	๒๕๖๙.๕๓	๕๑๒๘๘.๑๕
ตำบลบ้านนา	๒๒๔๒๙.๘๐	๔๘๔.๑๙	๐	๖๘๙.๐๘	๒๓๖๐๓.๐๗
ตำบลท่าเรือ	๔๐๘๓.๘๕	๑๖๒๖.๗๒	๐	๗๑.๖	๕๗๘๒.๑๗
ตำบลทรัพย์ทวี	๑๐๔๔๕.๓๐	๔๔.๓	๐	๖๕๑.๕๗	๑๑.๑๔๑.๑๗
ตำบลนาใต้	๖๖๔๗.๐๖	๒๙๕๗.๔๑	๐	๑๑๕๗.๒๘	๑๐๗๖๑.๗๕

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบ้านนาเดิม

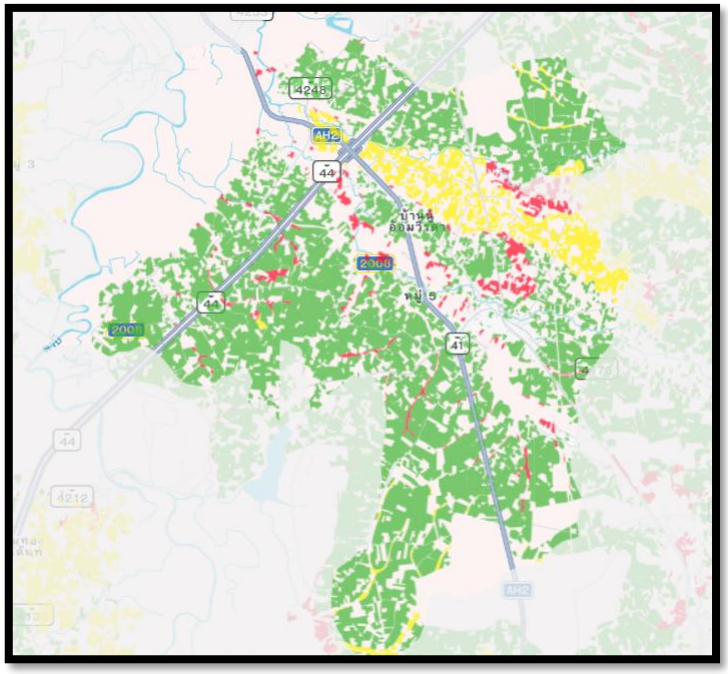

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพาราตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : https://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี อำเภอบ้านนาเดิม ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ส่งเสริม เพื่อเน้นปริมาณน้ำยางและความต้านทานโรค พันธุ์ยอดนิยม: ส่วนใหญ่ปลูก RRIM ๖๐๐ (ให้ผลผลิตสูงแต่ต้องระวังโรคใบร่วง) และเริ่มมีการนำพันธุ์ RRIT ๒๕๑ หรือ RRIT ๔๐๘ มาปลูกทดแทนในพื้นที่ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มความทนทานต่อสภาพอากาศที่แปรปรวน

๒) การเตรียมดิน จะมีการไถเตรียมพื้นที่ และเก็บเศษไม้รากไม้ออกจากแปลง เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรค

๓) การปลูก ปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกต้นยางชำถุง เพราะว่าอัตราการรอดตายสูง ต้นยางพาราโตสม่ำเสมอดี วิธีการปลูก ควรเตรียมยางชำถุงขนาด ๑-๒ ฉัตร ที่มีฉัตรยอดแก่ไว้ให้พร้อม โดยขุดหลุมขนาดกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ยาว ๕๐ เซนติเมตร และลึก ๕๐ เซนติเมตร ตากดินและหลุมไว้ ๑๐-๑๕ วัน จากนั้นใส่ปุ๋ย ๐-๓-๐ รองก้นหลุมอัตรา ๑๗๐ กรัม/หลุม คลุกเคล้ากับดินให้ทั่ว นำยางที่ชำถุงมาตัดก้นหลุมออก วางในหลุมพร้อมกรีดขอบถุงออก กลบดินลงหลุมเบาๆ ค่อยๆดึงถุงดำออก ระวังอย่าให้ดินแตก อัดดินให้แน่น ปรับบริเวณโคนให้เรียบร้อย

๔) ระบบการให้น้ำ เกษตรกรไม่มีการใช้ระบบน้ำ ใช้น้ำฝนตามธรรมชาติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ฝนชุก

๕) การดูแลรักษา การดูแลรักษาจะใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองเป็นหลัก การจ้างแรงงานมีน้อยมาก ประมาณร้อยละ ๘๐ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาสวนพอสมควร มีเพียงเรื่องการป้องกันกำจัดโรคที่เกษตรกรยังปฏิบัติไม่ถูกวิธี

๖) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในสวนยางพารา อายุ ๑-๕ ปี ประมาณร้อยละ ๙๐ ส่วนหลังการเปิดกรีดมีการใช้ปุ๋ยประมาณร้อยละ ๖๐ โดยใช้ปุ๋ยตามสูตรที่เจ้าหน้าที่แนะนำ เช่น สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, ๑๕-๗-๘, ๑๒-๕-๑๔

๗) การเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยว เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ ใช้ระบบกรีดแบบ ๑ ใน ๓ ส่วนของลำต้น และกรีด ๒ วัน เว้น ๑ วัน โดยใช้แรงงานในครัวเรือนร้อยละ ๘๐ แรงงานจ้างร้อยละ ๒๐

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ขายในรูปแบบน้ำยางสด เก็บผลผลิตและขายทันที ไม่มีการเก็บไว้

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู โรคใบร่วงชนิดใหม่ในยางพารา เป็นปัญหาหลักในพื้นที่ ป้องกันและรักษาการแก้ปัญหา: มีการสารชีวภัณฑ์หรือสารเคมีป้องกันเชื้อรา

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านนาเดิม มีการปลูกยางพารา ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ยางพารา	◄┈┈	┈┈►			◄△						▽	► ┈┈►

สัญลักษณ์ ◄——► ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด

◄┈┈► ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตยางพารา ปี ๒๕๖๙

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
ต้นพันธุ์				๒,๖๖๐	ต้นละ ๓๕ บาท ต่อ ๗๖ ต้น/ไร่	
เตรียมดิน				๑,๕๐๐	๑,๕๐๐ บาท/ไร่	
ค่าปุ๋ยรองก้นหลุมและค่าแรงปลูก				๑,๐๐๐		
ค่าปุ๋ย (ใส่ปีละ ๒ ครั้ง)				๒,๘๐๐	ปุ๋ยเคมีตามสูตร +ปุ๋ยอินทรีย์	
ค่าแรงกรีด				๔,๕๐๐		
อุปกรณ์เก็บเกี่ยว				๕๐๐		
ค่าขนส่ง				๕๐๐		
สารเคมีกำจัดวัชพืช				๘๐๐		
รวม				**๑๔,๒๖๐**		

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

๑) วิถีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

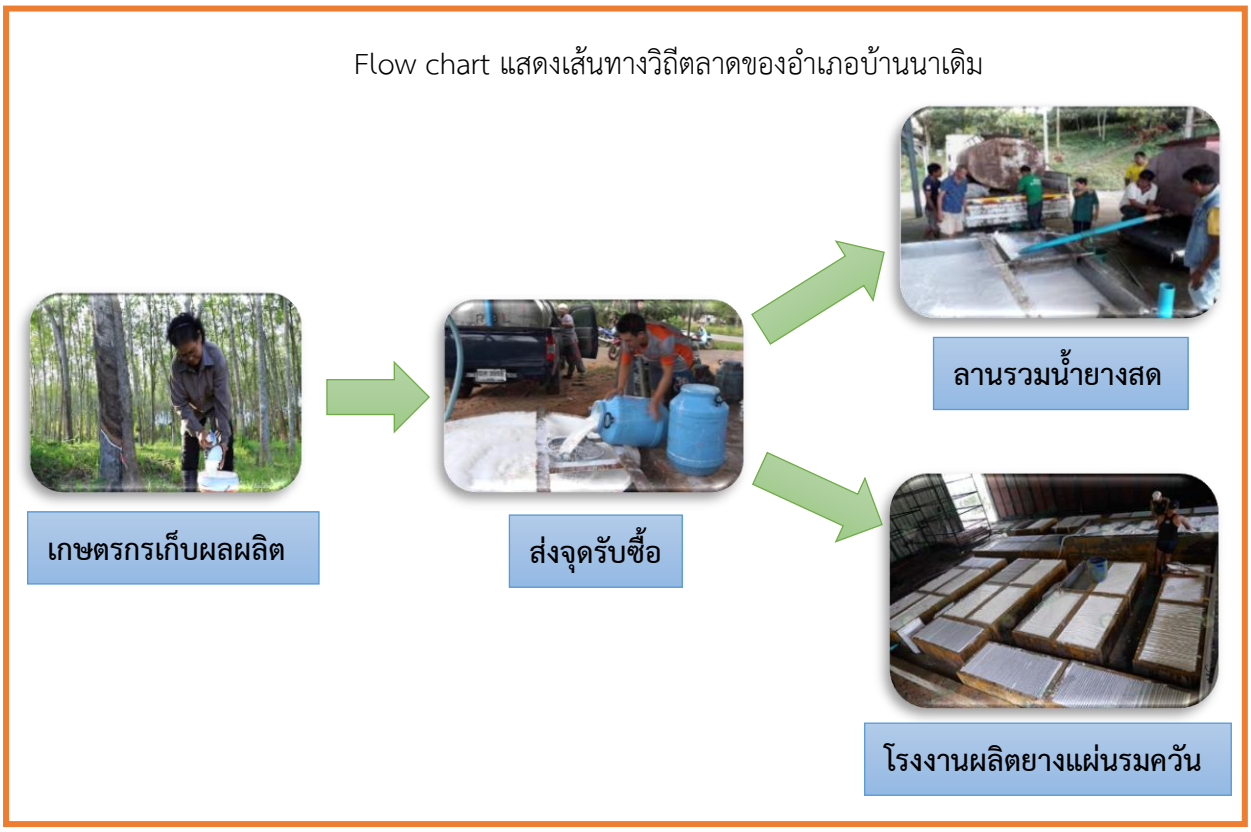

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิถีการตลาดยางพารา อำเภอบ้านนาเดิม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๘๓ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๔ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๔ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๖ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๖ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบล นาใต้ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล นาใต้ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๓ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๕ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๙ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๔ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านนา จำนวน ๘ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านนา จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านนา จำนวน ๖ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านนา จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านนา จำนวน ๖ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านนา จำนวน ๔ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านนา จำนวน ๓ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านนา จำนวน ๓ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านนา จำนวน ๔ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑๐ ตำบลบ้านนา จำนวน ๔ แห่ง

มีโรงงานแปรรูปยางแผ่นรมควัน รวม ๒ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๖ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล บ้านนา จำนวน ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๒,๐๕๒ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๔ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๖	ท่าเรือ	เกษตรทฤษฎีใหม่	ด้านการสร้างรายได้เสริมในสวนยางพารา
๒	๓	นาใต้	ยางพารา	อารยเกษตรสวนยางพารา
๓	๒	นาใต้	ยางพารา	กาใช้สารเอทิลีนในสวนยางพารา
๔	๖	บ้านนา	เกษตรผสมผสาน	การปลูกพืชแซมในสวนยางพารา

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	วสช.เพื่อนชาวสวนพัฒนา
แปลงใหญ่	๖	แปลงใหญ่ยางพาราบ้านนาเดิม แปลงใหญ่ยางพาราบ้านสวยศรี แปลงใหญ่ยางพาราบ้านท่าเรือ แปลงใหญ่ยางพาราบ้านห้วยทราย แปลงใหญ่ยางพาราบ้านหนองหญ้าปล้อง แปลงใหญ่ยางพาราสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไทรห้อง จำกัด
วิสาหกิจชุมชน	๓	วิสาหกิจชุมชนเพื่อนชาวสวนพัฒนา (ทำลวด) วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ยางพารากลุ่มชาวสวนยางบ้านห้วยทราย วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ยางพาราบ้านนาเดิม
สหกรณ์	๖	สหกรณ์การเกษตรพัฒนาสวนยางพาราบ้านนาเดิม สหกรณ์กองทุนสวนยางทรัพย์ทวี จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไทรห้อง จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านท่าเรือ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านห้วยใหญ่ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหนองหญ้าปล้อง จำกัด

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ปาล์มน้ำมัน

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[√] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ)

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	**๐**	**๙๑,๘๘๗.๗๐**	**๑๗,๙๐๙.๐๖**	**๒๕๐.๖๖**	**๑๑๐,๐๔๗.๔๒**
ตำบลบ้านนา	๐	๓๙,๔๐๒.๗๐	๐	๐	๓๙,๔๐๒.๗๐
ตำบลท่าเรือ	๐	๑๐,๓๐๘.๕๐	๕,๓๕๓.๔๑	๓๔.๙๙	๑๕,๖๙๖.๙๐
ตำบลทรัพย์ทวี	๐	๒๒,๑๗๕.๖๐	๑๑,๖๓๔.๕๐	๒๑๕.๖๗	๓๔,๐๒๕.๗๗
ตำบลนาใต้	๐	๒๐,๐๐๐.๙๐	๙๒๑.๑๕	๐	๒๐,๙๒๒.๐๕

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

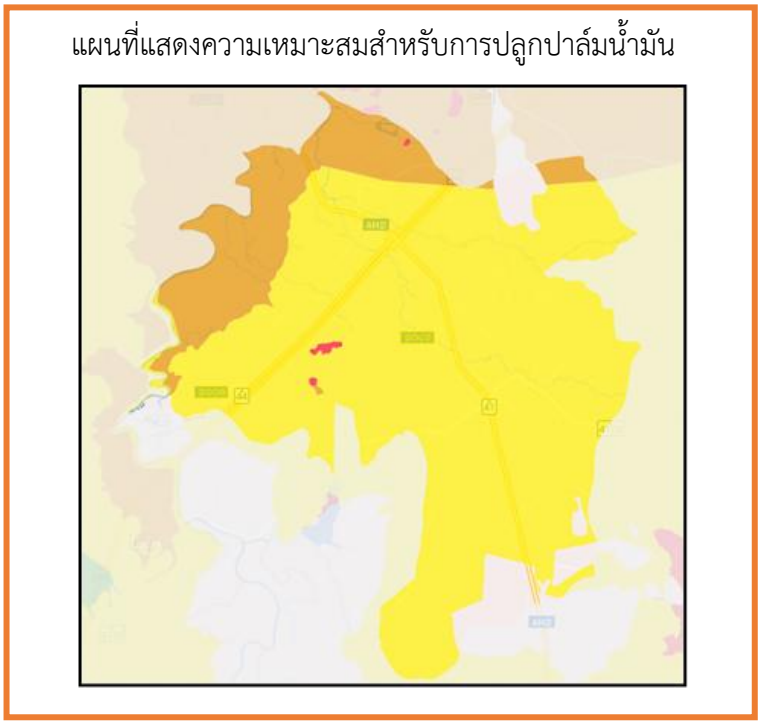

ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน

ตารางที่ ๓๖ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตปาล์มน้ำมัน

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ตำบลบ้านนา	๑๘๘	๑,๙๙๔.๗๘	๑,๕๗๖.๕๙	๔,๗๒๙.๗๗	๓.๐๐๐
ตำบลท่าเรือ	๒๓๒	๒,๙๐๓.๑๔	๒,๖๙๓.๐๒	๘,๑๖๗.๙๓	๓.๐๓๓
ตำบลทรัพย์ทวี	๒๘๘	๔,๒๓๘.๑๖	๔,๑๑๓.๒๐	๑๒,๓๓๙.๖	๓.๐๐๐
ตำบลนาใต้	๒๘๖	๓,๐๔๖.๐๖	๒,๙๑๗.๒๘	๗,๒๙๓.๒	๒.๕๐๐
รวม	**๙๓๙**	**๑๒,๑๘๒.๑๔**	**๑๑,๓๐๐.๐๙**	**๓๒,๕๓๐.๕๐**	**๒.๘๘๐**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน

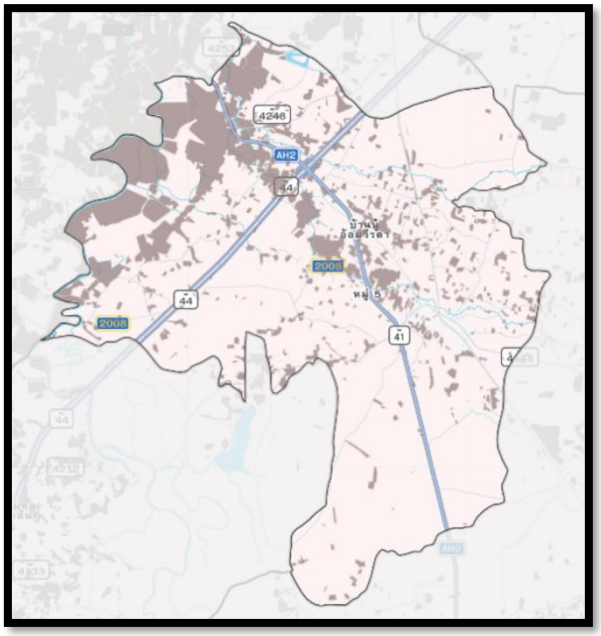

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	๐.๐๐	๑๑,๖๗๐.๔๗	๘,๑๘๕.๖๙	๓.๓๗	๑๙,๘๕๙.๕๓
ตำบลบ้านนา	๐.๐๐	๐.๐๐	๒,๒๖๙.๗๔	๐.๐๐	๒,๒๖๙.๗๔
ตำบลท่าเรือ	๐.๐๐	๑,๗๖๕.๐๘	๑,๗๖๘.๐๕	๓.๓๗	๓,๕๓๖.๕๐
ตำบลทรัพย์ทวี	๐.๐๐	๔,๖๔๓.๘๐	๖,๔๐๕.๑๓	๐.๐๐	๑๑,๐๔๘.๙๓
ตำบลนาใต้	๐.๐๐	๒,๙๙๑.๘๕	๑๒.๕๑	๐.๐๐	๓,๐๐๔.๓๖

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบ้านนาเดิม

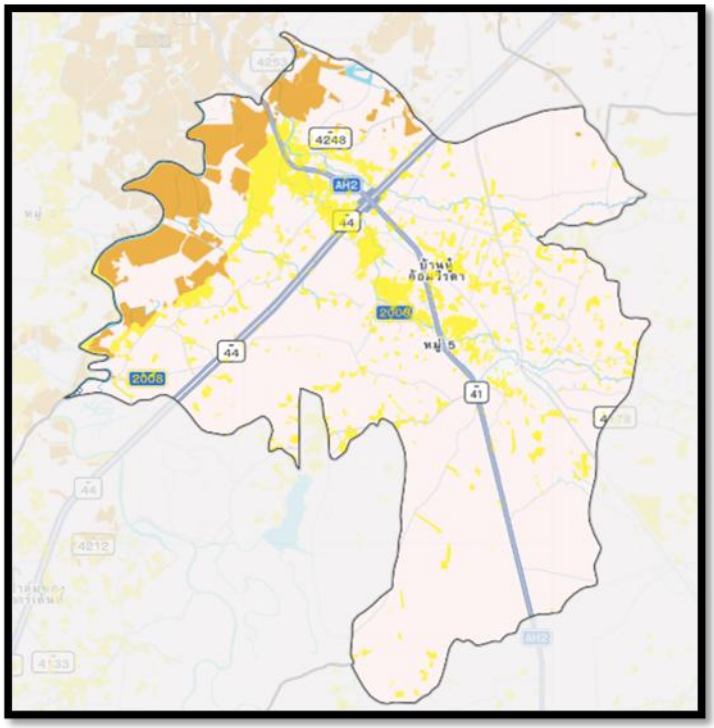

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : https://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี เกษตรกรใช้พันธุ์เทเนอรา (Tenera) ที่ได้จากแหล่งผลิตที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร เช่น พันธุ์สุราษฎร์ธานี (๑-๙) หรือพันธุ์จากบริษัทเอกชนที่ได้รับการรับรอง

๒) การเตรียมดิน เตรียมหลุมปลูกขุดหลุมให้มีขนาดใหญ่กว่าถุงต้นกล้าเล็กน้อย รูปตัวยูหรือทรงกระบอก ควรแยกดินบน - ล่างออกจากกัน รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยร็อกฟอสเฟต (๐-๓-๐) อัตรา ๒๕๐ - ๕๐๐ กรัม/หลุม

๓) การปลูก เกษตรกรใช้ต้นกล้าที่มีอายุ ๘ เดือนขึ้นไปซึ่งมีลักษณะต้นสมบูรณ์แข็งแรง ไม่แสดงอาการผิดปกติ ปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะ ๙ x ๙ x ๙ เมตร เพื่อให้ต้นปาล์มได้รับแสงแดดสูงสุด และปลูกแนวทิศเหนือ - ใต้ (แนวขวางตะวัน)

๔) ระบบการให้น้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ระบบการให้น้ำ แต่เนื่องจากปัญหาภัยแล้งในบางช่วงปี เกษตรกรเริ่มหันมาติดตั้งระบบน้ำมากขึ้น เทคโนโลยี: ระบบ Mini-Sprinkler หรือระบบน้ำเหวี่ยงรอบโคนต้น เพื่อรักษาความชื้นในช่วงฝนทิ้งช่วง ซึ่งช่วยให้ปาล์มออกทะลายต่อเนื่องไม่ขาดคอ

๕) การดูแลรักษา การตัดแต่งทางใบปาล์ม ควรตัดทางใบล่างสุดโดยรอบลำต้นออกก่อน เพื่อให้ง่ายต่อการกำจัดวัชพืชบริเวณรอบโคนต้น หลังจากนั้นจึงค่อยตัดทางใบในตำแหน่งเหนือขึ้นไป ส่วนปาล์มน้ำมันที่โตแล้วนิยมตัดทางใบให้เหลือสำหรับรองรับทะลายปาล์มเพียง ๒ ทาง และเพื่อสะดวกในการเก็บเกี่ยวทางใบที่ถูกตัดเรียบร้อยแล้วควรวางเรียงให้กระจายไว้รอบโคนต้น การตัดช่อดอกทิ้ง มักจะเริ่มทำตั้งแต่ต้นปาล์มมีอายุเพียง ๑๔ เดือนหลังย้ายปลูกจนถึง ๒๖ เดือน หลังจากนั้นจึงปล่อยให้ช่อดอกเจริญเติบโตเป็นผลที่สมบูรณ์

๖) การใส่ปุ๋ย ควรแบ่งใส่ปีละ ๒ - ๓ ครั้งตามความเหมาะสม

การใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันอายุ ๑ - ๓ ปีเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบอย่างรวดเร็วใส่ปุ๋ยในช่วงนี้เพื่อให้มีการเจริญเติบโตทั้งทางลำต้นและทางใบอย่างรวดเร็ว

การใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมันอายุ ๔ ปีขึ้นไปหรือที่ให้ผลผลิตแล้ว ควรให้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดินและใบปาล์มน้ำมันควบคู่กับการสังเกตลักษณะอาการขาดธาตุอาหารที่มองเห็นได้ที่ต้นปาล์มน้ำมันเพื่อปรับการใส่ปุ๋ยเคมีให้เพิ่มขึ้นหรือน้อยลงตามความเหมาะสมหากไม่สามารถวิเคราะห์ดินและใบได้ควรใส่ปุ๋ยดังในตารางที่ ๒ โดยปริมาณปุ๋ยที่ใส่ในปีถัดไป ให้พิจารณาตามปริมาณผลผลิตที่ได้รับในปีนั้นกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยและใส่ปุ๋ยในขณะที่ดินมีความชื้นเพียงพอหลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยเมื่อฝนแล้งหรือฝนตกหนัก

ปุ๋ยไนโตรเจน โปแตสเซียมและแม็กนีเซียมหว่านบริเวณรอบโคนต้นให้ระยะห่างจากโคนต้นเพิ่มขึ้นตามอายุปาล์ม (๐.๕๐ เมตร ถึง ๒.๕๐ เมตร) ส่วนฟอสฟอรัสมักถูกตรึงโดยดินได้ง่ายควรลดการสัมผัสดินให้มากที่สุด

๗) การเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิตอายุการเก็บเกี่ยวเริ่มให้ผลผลิตครั้งแรกอายุประมาณ ๓๐ เดือนนับจากหลังปลูกลงแปลง รอบการเก็บเกี่ยวอยู่ในช่วง ๑๐ - ๒๐ วัน แล้วแต่ฤดูกาล โดยเฉลี่ยประมาณ ๒๐ วันต่อครั้งเก็บเกี่ยว

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลปาล์มน้ำมันสดรวมถึงการรวมผลปาล์มส่งโรงงาน

๑. ตัดทะลายปาล์มน้ำมันอยู่ในระยะสุกพอดี คือทะลายปาล์มเริ่มมีผลร่วง แต่ไม่ควรตัดทะลายปาล์มที่ยังดิบอยู่ เมื่อตัดผลปาล์มน้ำมันแล้ว จะต้องรีบส่งผลปาล์มไปยังโรงงาน ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

แมลงที่สำคัญ ได้แก่ หนอนหน้าแมว ด้วงกุหลาบ และด้วงแรด

การป้องกัน ทำได้โดยการกำจัด ควรจะสร้างแมลงศัตรูธรรมชาติและไม่ควรใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น พร้อมทั้งให้กำจัดแหล่งขยายพันธุ์ กำจัดไข่ หนอน ดักแด้ และตัวเต็มวัย

ศัตรูที่สำคัญ ระยะตั้งแต่ปาล์มน้ำมันเริ่มปลูกใหม่จนถึงระยะเริ่มให้ผลผลิต (อายุ ๑ ถึง ๓ ปี) มักพบหนู เข้ามากัดโคนต้นอ่อนและทางใบปาล์มน้ำมันส่วนที่ติดกับพื้นดิน

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านนาเดิม มีการปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ปาล์มน้ำมัน	◄┈┈				△ ◄———							———►
	◄┈┈							▽				┈┈►

สัญลักษณ์ ◄——► ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด

◄┈┈► ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๙

รายการ (ตัวอย่าง)	**ในเขตชลประทาน**		**นอกเขตชลประทาน**		**หมายเหตุ**	
๑.ค่าปุ๋ยเคมี (แม่ปุ๋ย N-P-K)			๔,๕๐๐		ปาล์มกินปุ๋ยหนักมากเพื่อสร้างทะลาย	
๒. ค่าแรงงานแทงปาล์มและขนส่ง			๓,๒๐๐		มักจ้างเหมาตามน้ำหนัก (บาท/ตัน)	
๓. ค่าแรงงานบำรุงรักษา/ตัดแต่งกิ่ง			๑,๒๐๐			
๔. ค่าจัดการระบบน้ำ/น้ำมันเชื้อเพลิง			๕๐๐		ปาล์มในเขตชลประทานให้ผลดกกว่าชัดเจน	
๕. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช/ศัตรูพืช			๑,๐๐๐			
๖. ค่าเสียโอกาสและค่าเสื่อม			๒,๕๐๐			
รวม			**๑๒,๙๐๐**			

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

๑) วิถีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๕ แสดงวิถีการตลาดปาล์มน้ำมันอำเภอ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๑๔ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๖ ตำบล ท่าเรือ จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบล นาใต้ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๗ ตำบล นาใต้ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล บ้านนา จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๗ ตำบล บ้านนา จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑๐ ตำบล บ้านนา จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลทรัพย์ทวี จำนวน ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๙๓๙ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๔ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๗	นาใต้	ปาล์มน้ำมัน	การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน
๒	๒	นาใต้	ปาล์มน้ำมัน	การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน
๓	๖	ท่าเรือ	เทคโนโลยีการผลิต	แปลงเรียนรู้ต้นแบบการใช้ระบบน้ำอัจฉริยะใน
๔	๑	บ้านนา	การใช้ปุ๋ย	การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	แปลงเรียนรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๒๕๖๐ ปาล์มน้ำมัน
แปลงใหญ่	๑	ปาล์มน้ำมัน ม.๒ ต.ท่าเรือ
วิสาหกิจชุมชน	๒	วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน ตำบลท่าเรือ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนอำเภอบ้านนาเดิม

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ทุเรียน

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[ ] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ)

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๔๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	๗๓,๒๔๑.๕๒	๘,๙๗๙.๒๐	๐	๒๗,๘๒๖.๖๐	๑๑๐,๐๔๗.๓๒
ตำบลบ้านนา	๓๕,๕๙๘.๔๐	๐	๐	๓,๘๐๔.๒๖	๓๙,๔๐๒.๖๖
ตำบลท่าเรือ	๘,๑๒๒.๔๒	๓,๖๒๙.๐๕	๐	๓,๙๔๕.๔๕	๑๕,๖๙๖.๙๒
ตำบลทรัพย์ทวี	๑๗,๓๖๕.๐๐	๔๗.๒๔	๐	๑๖,๖๑๓.๕๐	๓๔,๐๒๕.๗๔
ตำบลนาใต้	๑๒,๑๕๕.๗๐	๕,๓๐๒.๙๑	๐	๓,๔๖๓.๓๙	๒๐,๙๒๒.๐๐

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน

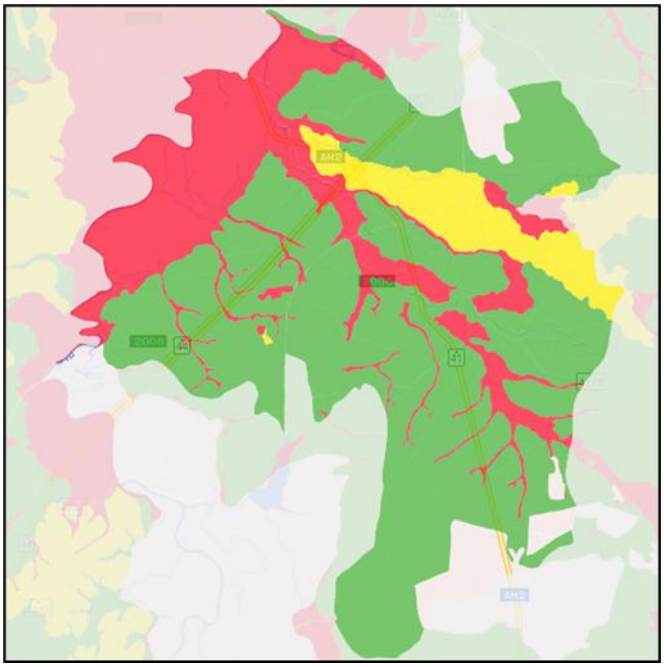

ภาพที่ ๑๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกทุเรียน

ตารางที่ ๔๒ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ตำบลบ้านนา	๑๔๐	๙๘๗.๙๖	๘๕๑.๙๕	๙๓๗.๑๕	๑.๑๐๐
ตำบลท่าเรือ	๗๓	๔๑๕.๔๑	๒๓๐.๗๖	๒๗๖.๙๑	๑.๒๐๐
ตำบลทรัพย์ทวี	๙๖	๕๕๑.๐๔	๔๙๓.๖๔	๔๙๓.๖๔	๑.๐๐๐
ตำบลนาใต้	๒๕๒	๑,๔๓๓.๙๖	๑,๒๖๖.๒๙	๑,๒๖๖.๒๙	๑.๐๐๐
รวม	**๕๕๔**	**๓,๓๘๘.๓๗**	**๒,๘๔๒.๖๔**	**๒,๙๗๓.๙๙**	**๑.๐๗๕**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน

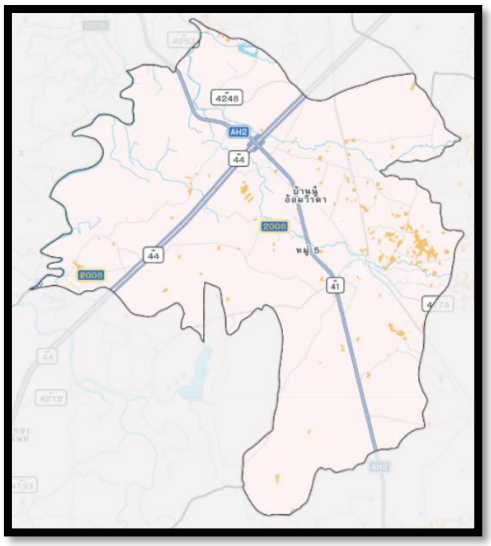

ภาพที่ ๑๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : https://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๔๓ แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านนาเดิม	๗๓,๒๔๑.๕๒	๘,๙๗๙.๒๐	๐	๒๗,๘๒๖.๖๐	๑๑๐,๐๔๗.๓๒
ตำบลบ้านนา	๓๕,๕๙๘.๔๐	๐	๐	๓,๘๐๔.๒๖	๓๙,๔๐๒.๖๖
ตำบลท่าเรือ	๘,๑๒๒.๔๒	๓,๖๒๙.๐๕	๐	๓,๙๔๕.๔๕	๑๕,๖๙๖.๙๒
ตำบลทรัพย์ทวี	๑๗,๓๖๕.๐๐	๔๗.๒๔	๐	๑๖,๖๑๓.๕๐	๓๔,๐๒๕.๗๔
ตำบลนาใต้	๑๒,๑๕๕.๗๐	๕,๓๐๒.๙๑	๐	๓,๔๖๓.๓๙	๒๐,๙๒๒

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบ้านนาเดิม

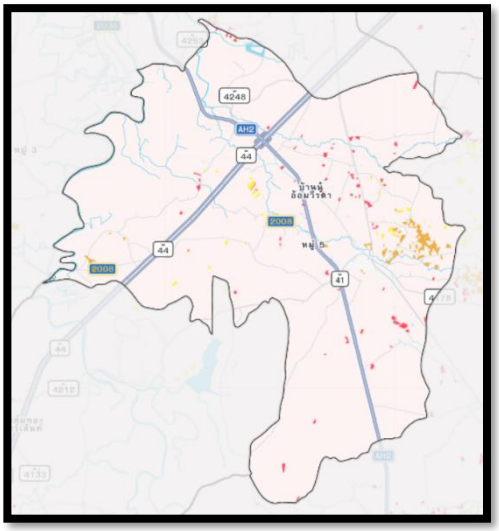

ภาพที่ ๑๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : https://agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี พันธุ์ที่นิยมปลูก คือพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ ๘๐ รองลงมาใช้พันธุ์ชะนี และพันธุ์พื้นเมืองเกษตรกรใช้ทุนของตนเอง และกู้จาก ธกส. ในการจัดการสวนทุเรียน

๒) การเตรียมดิน ต้องปรับพื้นที่ก่อนที่จะกำหนดผังปลูกและติดตั้งระบบน้ำ โดยปรับพื้นที่ให้ราบไม่ให้มีแอ่งที่น้ำท่วมขังได้

๓) การปลูก ระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถวด้านละ ๙ เมตร ปลูกได้ไร่ละ ๒๐ ต้น หรือ ๘ ถึง ๑๐ X ๘ ถึง๑๐ เมตร ปลูกทุเรียนได้ประมาณ ๑๖ ถึง ๒๕ ต้นต่อไร่

๔) ระบบการให้น้ำ การให้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อการเจริญเติบโตที่ดีและต่อเนื่อง

๕) การดูแลรักษา เริ่มตัดแต่งกิ่งหลังจากปลูกแล้วประมาณ ๑ ถึง ๑.๕ ปี เพื่อให้ต้นทุเรียนมีโครงสร้างและทรงพุ่มที่ดี และการตัดแต่งกิ่งจะต้องเว้นลำต้นเดี่ยว และเว้นกิ่งประธานกิ่งแรกสูงจากพื้นดินประมาณ ๑ เมตร และไว้กิ่งให้เรียงเป็นระเบียบ เหมาะแก่การไว้ผลและไม่บดบังแสงแดดซึ่งกันและกัน และจะต้องควบคุมความสูงของลำต้นไว้ที่ประมาณ ๗ เมตร

๖) การใส่ปุ๋ย ในปีแรกหลังปลูก ควรใส่ปุ๋ยและทำโคน จำนวน ๔ ครั้ง และควรใส่ปุ๋ยและทำโคนเดือนเว้นเดือน โดยในแต่ละครั้งควรใส่ปุ๋ยในปริมาณ ดังนี้ ครั้งที่ ๑ ถึง ๓ ใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๕ กิโลกรัมต่อต้น ครั้งที่ ๔ ใส่ปุ๋ยคอก ๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ กรัมต่อต้น

ปีต่อๆ ไป (ระยะที่ต้นทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิต) ควรใส่ปุ๋ยและทำโคนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ในช่วงต้นฤดูฝนและหลังฤดูฝน โดยควรใส่ปุ๋ยในปริมาณ ดังนี้

๗) การเก็บเกี่ยว เลือกเก็บเกี่ยวเฉพาะผลทุเรียนแก่แล้วเท่านั้น โดยสังเกตจากลักษณะของผลและนับอายุ

การนับอายุ

การนับอายุทุเรียนนั้นจะนับจำนวนจากวันหลังจากดอกบานจนถึงวันที่ผลแก่ พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละพันธุ์ คือ

พันธุ์กระดุม ใช้เวลา ๙๐ ถึง ๑๐๐ วัน
พันธุ์ชะนี ใช้เวลา ๑๑๐ ถึง ๑๒๐ วัน
พันธุ์ก้านยาว ใช้เวลา ๑๒๐ ถึง ๑๓๕ วัน
พันธุ์หมอนทอง ใช้เวลา ๑๔๐ ถึง ๑๕๐ วัน

จดบันทึกวันที่ดอกทุเรียนบานของแต่ละพันธุ์ และแต่ละรุ่น

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ห้ามวางผลทุเรียนลงบนพื้นดินในสวนโดยตรง เพื่อเป็นการป้องกันเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคผลเน่าติดไปกับผลทุเรียน และควรทำความสะอาด คัดคุณภาพ คัดขนาดก่อนจำหน่าย

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ศัตรูที่สำคัญของทุเรียนในระยะต้นเล็กซึ่งมีการเจริญเติบโตทางกิ่งก้านสาขา ได้แก่ โรครากเน่าโคนเน่า โรคราใบติด โรคราสีชมพู เพลี้ยไก้แจ้ และปัญหาสำคัญ คือวัชพืช ควรใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน

๑. โรคจากเชื้อราไฟทอฟเธอรา

๑.๑ โรคเข้าทำลายใบ ให้พ่นสารเมตาแลกซิล หรืออีฟอไซท์อลูมินั่ม หรือกรดฟอสฟอรัส ให้ทั่วทั้งภายในและนอกทรงพุ่ม

๑.๒ โรคที่ระบบราก ใช้สารเมตาแลกซิลราดใต้ทรงพุ่มให้ทั่ว พร้อมกับกระตุ้นการเจริญของราก

๑.๓ โรคที่ลำต้นและกิ่ง ถ้าอาการเล็กน้อย ให้ขูดผิวเปลือกส่วนที่เป็นโรคออกนำไปเผาทำลาย แล้วทาด้วยปูนแดง หรือ สารเมตาแลกซิล ถ้าพบอาการรุนแรง ใช้กรดฟอสฟอรัส ฉีดเข้าลำต้น หรือกิ่งในบริเวณตรงข้าม หรือส่วนที่เป็นเนื้อไม้ดีใกล้บริเวณที่เป็นโรค

๒. โรคใบติด พบอาการเล็กน้อยให้ตัดเผาทำลาย หากอาการรุนแรงให้พ่นด้วยสารคาร์เบนดาซิม

๓. เพลี้ยไก่แจ้ เมื่อพบยอดทุเรียนถูกทำลายมากกว่า ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของยอดหรือพบไข่บนยอดมากกว่า ๒๐ เปอร์เซ็นต์ให้พ่นด้วยสารแลมป์ดา ไซฮาโลทริน หรือคาร์บาริลหรือไซเปอร์เมทริน/โฟซาโลน ทุก ๗ ถึง ๑๐ วันจนใบแก่

๔. ไรแดง พ่นสาร โพรพาไกต์ สลับกับสารเอกซีไทอะซอกซ์

๕. หนอนเจาะผล พ่นด้วยสารสะเดา หรือสารแลมป์ดาไซฮาโลทริน หรือคาร์โบซัลแฟน หรือไซเพอร์เมทรินและโฟซาโลน แต่ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยว ๑๕ วัน

๖. หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน พ่นด้วยสารไซเพอร์เมทริน/โฟซาโลน หรือสารไดอะซินอน แต่ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยว ๑๕ วัน

๗. เพลี้ยแป้ง หากการตัดแต่งผลอ่อนที่พบเพลี้ยแป้งเผาทำลาย ให้โรยสารคาร์บาริลรอบโคนต้นป้องกันการแพร่ระบาดของมดดำ ในกรณีที่พบเพลี้ยแป้งหลังตัดแต่งผลครั้งสุดท้าย ควรพ่นด้วยสารมาลา-ไธออน ร่วมกับปิโตรเลียมออยล์ หรือใช้สารคลอไพริฟอส พ่นเป็นจุดเฉพาะกลุ่มผลที่สำรวจพบการทำลาย และต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยว ๑๕ วัน

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านนาเดิม มีการปลูกทุเรียน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ทุเรียน					△	◄···►	▽					

สัญลักษณ์ ◄——► ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด

◄···► ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๔๔ แสดงต้นทุนการผลิตทุเรียน ปี ๒๕๖๙

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
1. ค่าแรงงาน			11,000		เตรียมแปลง, ตัดแต่งกิ่ง, เก็บเกี่ยว	
2. ค่าปุ๋ย			8,000		ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอกตามระยะ	
3. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช			5,500		รวมถึงสารป้องกันเชื้อรา	
4. สารเคมีกำจัดวัชพืช			1,500		พื้นที่นอกเขตวัชพืชอาจโตเร็วกว่าในบางฤดู	
5. ค่าน้ำ/ค่าไฟ/น้ำมัน			4,500		นอกเขตมีค่าสูบน้ำจากแหล่งไกลกว่า	
6. ค่าวัสดุอุปกรณ์/ซ่อมบำรุง			3,500		ระบบท่อน้ำและเครื่องสูบน้ำ	
7. ค่าเสียโอกาส/ค่าเช่าที่ดิน			3,500		ประเมินตามราคาประเมินที่ดิน	
รวม			**37,500**			

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

๑) วิถีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

Flow chart แสดงเส้นทางวิถีตลาดของทุเรียนอำเภอบ้านนาเดิม

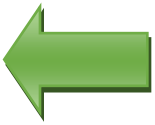

ภาพที่ ๒๐ แสดงวิถีการตลาดทุเรียน อำเภอบ้านนาเดิม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
มีแหล่งรับซื้อ รวม - แห่ง
มีโรงงาน รวม - แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๕๕๔ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๖ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๔๕ แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๔	ท่าเรือ	การผลิตทุเรียน	การทำทุเรียนตามมาตรฐาน GAP
๒	๖	ท่าเรือ	มาตรฐานเกษตร	การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
๓	๔	นาใต้	ทุเรียน	การจัดการสวนทุเรียน
๔	๒	นาใต้	ทุเรียน	การจัดการสวนทุเรียน
๕	๔	บ้านนา	การจัดการศัตรูพืช	การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
๖	๔	บ้านนา	การจัดการสวน	การจัดการสวนทุเรียนคุณภาพ

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๔๖ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๒	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านนา
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่ทุเรียนตำบลนาใต้

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๔๗ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ทุเรียน อำเภอบ้านนาเดิม

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	**สถานการณ์ปัจจุบัน**	ปลูกในที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย ใกล้ถนนสาย ๔๑ ขนส่งไว	ไม่มีจุดรับซื้อ (ล้ง) ในพื้นที่	มีพ่อค้าคนกลาง ส่งออกจีนเป็นหลัก
	ปัญหา Pain point	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งต้นปี / น้ำท่วมฉับพลันช่วงปลายปี	การจราจรช่วงฤดูเก็บเกี่ยวติดขัด รถขนส่งเข้าถึงสวนลำบาก	ขาดหน้าร้าน/จุดกระจายสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ของตำบล
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ ระบบเซนเซอร์วัดความชื้นดิน และแผนที่เสี่ยงภัยพิบัติแม่นยำสูง	แอปฯ บริหารจัดการคิวรถขนส่ง (Logistics Optimization)	แพลตฟอร์มตลาดดิจิทัลเชื่อมโยงพิกัดสวนกับผู้ซื้อโดยตรง
มิติคน	**สถานการณ์ปัจจุบัน**	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น" มือใหม่"	พ่อค้าคนกลาง/มือตัดทุเรียน (ขาจร) เข้ามาในช่วงฤดูกาล	ผู้บริโภคชาวจีนและกลุ่มคนชั้นกลางในประเทศที่เน้นคุณภาพ
	ปัญหา Pain point	ขาดเชี่ยวชาญ/ขาดแรงงานฝีมือ ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว	ปัญหามือตัด "ทุเรียนอ่อน" เพื่อทำกำไรระยะสั้น	ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นเรื่องแหล่งที่มา (Traceability)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การใช้ Plant Disease AIเรื่องความชำนาญ ใช้โดรนเพื่อการเกษตร (Agri-Drone) พ่นยาแทนแรงงานคน	แอปฯ ตรวจสอบความสุกแก่ด้วยเสียง/ภาพถ่าย (AI Fruit Maturity)	ระบบ QR Code ตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ถึงสวน
มิติสินค้า	**สถานการณ์ปัจจุบัน**	เน้นพันธุ์หมอนทอง ผลผลิตออกช่วง มิ.ย. - ส.ค.	คัดแยกเกรด A B C และทุเรียนตกไซซ์ (เพื่อแปรรูป)	ทุเรียนสดทั้งลูก และแบบแกะเนื้อแช่เย็น
	ปัญหา Pain point	โรครากเน่าโคนเน่าและหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน	สินค้าเน่าเสียระหว่างขนส่ง (Post-harvest loss)	ราคาผันผวนตามตลาดโลกและปริมาณผลผลิต
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	แอปฯ วินิจฉัยโรคพืชด้วยภาพถ่าย (Plant Disease AI)	บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ (Active Packaging) ยืดอายุการเก็บรักษา	ใช้ Data Analytics วิเคราะห์ราคาล่วงหน้าเพื่อวางแผนการขาย

บทที่ ๓
บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๔๘ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับทุเรียนอัตลักษณ์ท่าเรือด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ (Smart Durian Tha Ruea Model)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันภาคเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการอัจฉริยะ (Smart Farmer)
๔. หลักการและเหตุผล	พื้นที่ตำบลท่าเรือมีศักยภาพสูงเนื่องจากอยู่ติดถนนสาย ๔๑ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นมือใหม่ ประสบปัญหาขาดความรู้ความชำนาญในการจัดการโรคพืช ภัยแล้ง และปัญหามือตัดทุเรียนอ่อน รวมถึงขาดช่องทางการจำหน่ายที่เป็นหน้าร้านของตนเอง ทำให้ต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลางและเสียโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทำเลที่ตั้ง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยระบบเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ๒. เพื่อแก้ไขปัญหาทุเรียนอ่อนและสร้างมาตรฐานความเชื่อมั่นด้วยเทคโนโลยีตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ๓. เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดดิจิทัลและสร้างจุดเช็คอินสินค้าอัตลักษณ์ของตำบลท่าเรือ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. ร้อยละของทุเรียนที่ผ่านการคัดกรองความสุกแก่ด้วย AI มีความแม่นยำไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๘ ๒. รายได้เฉลี่ยต่อปีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ๓. มีระบบฐานข้อมูลพิกัดสวนทุเรียนอัจฉริยะในตำบลท่าเรือ ๑ แพลตฟอร์ม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนและจุดรวบรวมผลผลิตในตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘. กิจกรรมหลัก	๑. ติดตั้งระบบเซนเซอร์วัดความชื้นดินและสถานีเตือนภัยพิบัติระดับตำบลเพื่อการวางแผนจัดการน้ำ ๒. อบรมการใช้แอปพลิเคชัน AI วินิจฉัยโรคพืชและตรวจสอบความสุกแก่ของทุเรียน

	๓. พัฒนาระบบ QR Code ติดขั้วผลเชื่อมโยงพิกัดสวนและการสั่งจองล่วงหน้า (Pre-order Platform)
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม, องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ทุเรียนบ้านนาเดิม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑๒ เดือน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๙-๒๕๗๓)
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด (งบจังหวัด) หรือ งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. ระบบฐานข้อมูลและแผนที่ดิจิทัลสวนทุเรียนท่าเรือ ๑ ระบบ ๒. เกษตรกรได้รับการยกระดับเป็น Smart Farmer ด้านทุเรียนคุณภาพจำนวน ๕๐ ครัวเรือน ๓. จุดบริการตรวจเช็คคุณภาพทุเรียนด้วยเทคโนโลยี AI ในชุมชน ๑ จุด
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ทุเรียนตำบลท่าเรือได้รับการยกระดับเป็นสินค้าเกรดพรีเมียมที่ตรวจสอบแหล่งที่มาได้ ช่วยลดปัญหาทุเรียนอ่อนสู่ตลาดโลก และสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกรมือใหม่ผ่านการบริหารจัดการที่ทันสมัย

ตารางที่ ๔๙ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพและจัดการของเสียด้วยระบบเกษตรปลอดภัย
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและนวัตกรรมเกษตรชุมชน
๓. แนวทางการพัฒนา	ยกระดับคุณภาพผลผลิต (ทุเรียน) และการจัดการสิ่งแวดล้อมในสวนเกษตร
๔. หลักการและเหตุผล	เกษตรกรในตำบลนาใต้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาต้นทุนปุ๋ยและยาที่สูงขึ้น รวมถึงปัญหาทุเรียนตกเกรดที่จำหน่ายได้ราคาต่ำ โครงการนี้จึงเน้นการนำเทคโนโลยีที่จัดการง่ายและงบประมาณน้อยมาใช้ เพื่อช่วยให้เกษตรกรลดรายจ่ายและเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้ทันทีในฤดูกาลเดียว
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพเนื้อทุเรียนให้ได้มาตรฐานส่งออก ๒) เพื่อนำทุเรียนตกเกรดมาสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๒๐ ราย มีต้นทุนสารเคมีลดลงอย่างน้อย ๑๕% ๒) มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียนตกเกรด ออกสู่ตลาด ๑ ผลิตภัณฑ์
๗. พื้นที่เป้าหมาย	สวนทุเรียนต้นแบบ ตำบลนาใต้
๘. กิจกรรมหลัก	๑) อบรมเชิงปฏิบัติการ (๒ วัน): การทำน้ำหมักจุลินทรีย์หน่อกล้วยและปุ๋ยสั่งตัด เพื่อลดการใช้สารเคมีในสวนทุเรียน ๒) ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยตัดสินใจ : มอบชุดตรวจวัดความชื้นในดินแบบพกพา (Soil Moisture Meter) ให้เกษตรกรต้นแบบ เพื่อคุมการให้น้ำทุเรียนช่วงก่อนเก็บเกี่ยว (ป้องกันทุเรียนเต่าเผาะ/เนื้อแฉะ)
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลนาใต้ ร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (เห็นผลใน ๑ ฤดูกาลผลิต)
๑๑. งบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐ บาท ๑) ค่าวัสดุอุปกรณ์ (ชุดตรวจดิน/ถังหมัก/เตา): ๖๐,๐๐๐ บาท ๒) ค่าวิทยากรและจัดอบรม: ๒๐,๐๐๐ บาท ๓) ค่าบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้าใหม่: ๒๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกร ๒๐ ราย ได้รับชุดเครื่องมือและองค์ความรู้การลดต้นทุน ๒) ผลิตภัณฑ์ ทุเรียนบรรจุหีบห่อพร้อมขาย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) ทุเรียนในโครงการมีเกรดคุณภาพ (Premium Grade) เพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่อไร่สูงขึ้น

	๒) กลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนมีกิจกรรมรายได้เสริมจากผลผลิตที่ไม่ผ่านเกณฑ์ส่งออก ลดขยะในชุมชน

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการยกระดับทุเรียนอัตลักษณ์ท่าเรือด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ	๑. งบประมาณดำเนินงาน ๒. ผู้เชี่ยวชาญด้าน Smart Farm/AI ๓. ข้อมูลแผนที่เกษตรตำบลท่าเรือ ๔. เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย (๕๐ ราย)	๑. ติดตั้งระบบเซนเซอร์วัดความชื้นดินและระบบเตือนภัย ๒. อบรมการใช้ AI วินิจฉัยโรคพืชและตรวจความสุกแก่ ๓. พัฒนาระบบ QR Code Traceability ๔. สร้างแพลตฟอร์มตลาดดิจิทัลเชื่อมโยงพิกัดสวน	๑. ระบบฐานข้อมูลพิกัดสวนทุเรียนดิจิทัล ๑ ระบบ ๒. เกษตรกรใช้งาน App Tech ได้อย่างชำนาญ ๓. ทุเรียนติดแท็ก QR Code ตรวจสอบย้อนกลับได้ทุกผล	๑. อัตราการเคลมทุเรียนอ่อนลดลงจนเป็นศูนย์ ๒. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายตรง (D๒C) ๑๕-๒๐% ๓. ลดต้นทุนการใช้สารเคมีและแรงงานได้ ๑๐%	๑. ต.ท่าเรือ เป็นศูนย์กลางการค้าทุเรียนคุณภาพของ จ.สุราษฎร์ธานี ๒. เกิดเครือข่ายเกษตรกรอัจฉริยะที่เข้มแข็งและยั่งยืน ๓. มูลค่าทางเศรษฐกิจของตำบลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	งบพัฒนาจังหวัด / งบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙-๒๕๗๓
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพและผลิตภัณฑ์แปรรูปทุเรียนตกเกรด	1. งบประมาณ 100,000 บาท 2. ชุดตรวจวัด/ถังหมักเคาะ 3. วิทยากรและสื่ออบรม	1. อบรมเชิงปฏิบัติการ (2 วัน): การทำน้ำหมักจุลินทรีย์หน่อกล้วยและปุ๋ยสั่งตัด 2. ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยตัดสินใจ: เครื่องวัด	1. อบรมเชิงปฏิบัติการ (2 วัน): การทำน้ำหมักจุลินทรีย์หน่อกล้วยและปุ๋ยสั่งตัด 2. ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยตัดสินใจ:	1. ทุเรียนในโครงการมีคุณภาพ (Premium Grade) เพิ่มขึ้น 2. เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น	เศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่เข้มแข็ง เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ และลดปัญหาขยะภาคการเกษตร (ทุเรียนตกเกรด) อย่างยั่งยืน	องค์การบริหารส่วนตำบลนาใต้	1 ปี (ครอบคลุม 1 ฤดูกาลผลิต)

	4. บรรจุภัณฑ์สินค้าใหม่	ความชื้นดิน (Soil Moisture Meter)	เครื่องวัดความชื้นดิน (Soil Moisture Meter)	3. กลุ่มแม่บ้านมีรายได้จากการแปรรูป			

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและลักษณะการประกอบอาชีพ.** สืบค้นจาก https://aiu.doae.go.th/

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน**. สืบค้นจาก https://smce.doae.go.th/

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ระบบสารสนเทศอาสาสมัครเกษตร**. สืบค้นจาก https://asa-center.doae.go.th/

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.).** สืบค้นจาก https://alc.doae.go.th/

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลเกษตรกรแปลงใหญ่.** สืบค้นจาก https://co-farm.doae.go.th/

กรมพัฒนาที่ดิน. (ม.ป.ป.). **ดินออนไลน์ บริการข้อมูลดินและการใช้ดิน.**สืบค้นจาก https://dinonline.ldd.go.th/Tracking.aspx

กรมพัฒนาที่ดิน. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน**. สืบค้นจาก https://www.ldd.go.th/web_water/index.html

กรมพัฒนาที่ดิน. (ม.ป.ป.). **แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map Online)**. สืบค้นจาก [http://agri-map-online.moac.go.th]

กรมชลประทาน. (ม.ป.ป.). **ระบบข้อมูลโครงการชลประทาน**. สืบค้นจาก https://app.rid.go.th/reservoir/ และ http://dsit.rid.go.th/

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. (ม.ป.ป.). **ระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล.** สืบค้นจาก http://app.dgr.go.th/newpasutara/

กรมอุตุนิยมวิทยา(ม.ป.ป.). **ข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย 5 ปี**. สืบค้นจาก https://www.tmd.go.th/climate/summaryyearly.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (ม.ป.ป.). **ฐานข้อมูลสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI).** สืบค้นจาก https://www.ipthailand.go.th/th/gi-011.html

กรมการพัฒนาชุมชน. (ม.ป.ป). **รายงานข้อมูลสินค้า** OTOP. สืบค้นจาก https://otop.cdd.go.th/report

ฝ่ายทะเบียนราษฎร์. 2569**. ข้อมูลประชากร อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** (อัดสำเนา)

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม (2568). ข้อมูลสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร และข้อมูลองค์กรเกษตรกรใน พื้นที่. [อัดสำเนา].

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนาเดิม. 2568. แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม ปี 2566-2570 (ฉบับทบทวนปี 2568). จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (อัดสำเนา)

ที่ว่าการอำเภอบ้านนาเดิม (2569). ข้อมูลสภาพทั่วไป อาณาเขต และการปกครองในพื้นที่. [อัดสำเนา].

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านนาเดิม (2569). ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์และสินค้าปศุสัตว์. [อัดสำเนา].

สำนักงานประมงอำเภอบ้านนาเดิม (2566). ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. [อัดสำเนา].

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2568). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์. [อัดสำเนา].